

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Ekstraordinært representantskapsmøte
17. januar 1984

PROTOKOLL

Ekstraordinært representantskapsmøte 17. januar 1984

	Side
Agenda	3
Saklistas punkt 1 -- Oppnevning av revisor	5
Saklistas punkt 2 -- Ansøkningsbeholdning i Bergen	6
Saklistas punkt 3 -- Ansøkningsbeholdning av revisor	8
Saklistas punkt 4 -- Tariffrevisjonen 1984	9
Debatten	25
Votering	55
Avslutning	71
Navneliste	73

PROTOKOLL

17. januar 1984

1984-01-17

Landsorganisasjonen i Norge

INNHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Åpning og konstituering	5
Saklistas punkt 1 — Suppleringsvalg til Sekretariatet	6
Saklistas punkt 2 — Ansettelse av distriktssekretær i Bergen	6
Saklistas punkt 3 — Ansettelse av revisor	8
Saklistas punkt 4 — Tariffrevisjonen 1984	9
Debatten	28
Votering	66
Avslutning	71
Navneliste	73

Følgende FORRETNINGSORDEN ble vedtatt:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Medlemsene til pressen må kun være ved LOs presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i møtet. Unntatt fra innledningsforedrag begrunnes i tilfelle til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de innregnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet ått strek med de innregnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.

TALERLISTE

	Side:
Ask, Erling	52
Bach, Odd	30
Bauck, Sidsel	33
Bøckmann, Egil	39
Christiansen, Bjørn	57
Dalsheim, Ove	34
Eidsvik, Steinar	7
Fjellheim, Svein	35
Frøysland, Rolf	28-60
Halvorsen, Tor	5-6-9-62-67-71
Haraldseth, Leif	27-61
Hendriksen, Jardar	38
Holgernes, Håkon	7
Hysvær, Einar	40-53
Hågensen, Yngve	43
Johansson, Sven-Hugo	46
Knapp, Ole	7
Kolstad, Walter	51
Lund, Leif	37
Nilsen, Finn	54
Skytøen, Lars	58
Thingvold, Ann Jorid	56
Thomassen, Harald	49-68
Totland, Nils	47

Landsorganisasjonen i Norge

holdt ekstraordinært representantskapsmøte *tirsdag 17. januar 1984* i Folkets Hus' store sal i Oslo.

Møtet ble åpnet *kl. 10.00* av LOs formann, *Tor Halvorsen*, som på Sekretariatets vegne ønsket Representantskapets medlemmer og innbudte gjester hjertelig velkommen.

Tor Halvorsen la fram følgende forslag til

SAKLISTE

1. Suppleringsvalg til Sekretariatet.
2. Ansettelse av distriktsekretær i Bergen.
3. Ansettelse av revisor.
4. Tariffrevisjonen 1984.

VEDTAK: Sekretariatets forslag til sakliste ble enstemmig godkjent.

Følgende **FORRETNINGSORDEN** ble enstemmig godkjent:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved LOs presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneoppprop.

5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Saklistas punkt 1:

Suppleringsvalg til Sekretariatet

I henhold til vedtektenes § 10, punkt 4, skal Representantskapet foreta suppleringsvalg til Sekretariatet i kongressperioden.

Det er Sekretariatet som innstiller for Representantskapet.

Else Ørbæk, Norsk Tele Tjeneste Forbund, og Olaf Axelsen, Norsk Treindustriarbeiderforbund, har fratrådt sine forbund ved aldersgrense, og går derved ut av sine plasser som varamedlemmer i Sekretariatet. Representantskapet må derfor velge to nye varamedlemmer til Sekretariatet.

Etter en totalvurdering av forbundene og de enkelte bransjers situasjon og representasjon i Sekretariatet, vil Sekretariatet foreslå følgende:

Ove J. Ragnar, Norsk Tele Tjeneste Forbund,
velges som 2. varamedlem,
Anders Renolen, Den Norske Postorganisasjon,
velges som 8. varamedlem.

Tor Halvorsen opplyste at innstillingen var enstemmig i Sekretariatet.

Ingen forlangte ordet til Sekretariatets forslag.

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble enstemmig tiltrådt.

Saklistas punkt 2:

Ansettelse av distriktssekretær i Bergen

Under dette punktet på saklista forelå det følgende innstilling fra Sekretariatet:

«Vigdis Ravnøy, født 13. desember 1946, ansettes som distriktssekretær for Hordaland fylke.

Det forelå 29 søknader til stillingen ved fristens utløp den 1. desember 1983. Av disse har 6 vært innkalt til intervju, hvorav 3 av disse var innstilt for Sekretariatet.»

Håkon Holgernes, Hordaland fylke, forlangte ordet, og sa at han hadde fått i oppdrag av tilsynsutvalget ved LOs distriktskontor i Bergen å fremme forslag på Hermann Lund som ny distriktssekretær i Bergen.

— Hermann Lund har en relativt sterk bakgrunn i fagbevegelsen. Han har arbeidet i Bergen faglige samorganisasjons styre en del år, og som formann vil jeg gi ham min beste anbefaling. Ikke minst ut fra hans evne til å formulere seg, og hans evne til på en diplomatisk måte å kunne takle det aller meste av det som rører seg i fagbevegelsen.

— Jeg vil be om at Representantskapet slutter seg til forslaget på Hermann Lund som ny distriktssekretær i Bergen.

Steinar Eidsvik, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: — Som faglig tillitsmann på heltid i Bergen, vurderer jeg stillingen som nå skal bekles som en servicestilling for alle som har tillitsmannsfunksjoner i Bergen, og som rådgivningstjeneste i tariffrettslige og faglige spørsmål.

— Tilsynsutvalget ved LOs distriktskontor har vurdert saken på nøyaktig samme måte, og fremmer et forslag med en alternativ prioritering av kandidatene. Alle kandidatene er i og for seg velkvalifisert for en slik jobb — etter min mening to mer enn den tredje — men jeg vil anbefale at Representantskapet følger forslaget fra de lokale tillitsmenn, som har uttalt seg i tråd med forslaget fra Håkon Holgernes, nemlig at Hermann Lund ansettes i stillingen.

Det var ikke flere representanter som forlangte ordet, og Tor Halvorsen ga ordet til Ole Knapp, som har vært formann i innstillingsutvalget.

Ole Knapp: — Det går fram av innstillingen at det har vært 29 søkere til stillingen, — svært mange av dem med en meget god bakgrunn for nettopp en slik stilling. Utvalget, som ble nedsatt av Sekretariatet, har systematisk gjennomgått søknadene, og innkalte deretter de seks en mente var best kvalifisert. Den fremlagte innstilling er sendt tilsynsutvalget i Hordaland til høring. Ordningen med å sende innstillingen til tilsynsutvalget, er ikke noe som er vedtektsfestet eller regulert ved noen regler. Det er en praksis innført av den nåværende LO-ledelsen, for at man skal ha en uttalerett i de lokale organisasjonsledd.

— De to representantene som tok ordet i denne saken, viste til at tilsynsutvalget har foretatt en annen innstilling enn det

som foreligger fra Sekretariatet, men dog slik at den de har innstilt, er blant de tre som ble forelagt Sekretariatet. Og i henhold til vanlige innstillingsprosedyrer innebærer det at også tilsynsutvalget har funnet alle tre kvalifisert for stillingen.

— Jeg har ingen vanskeligheter med å se at også Hermann Lund er en akseptabel kandidat. Vi har imidlertid foretatt en grundig avveining de tre innstilte kandidater i mellom, og kommet til at vi etter en totalvurdering finner å ville innstille på Vigdis Ravnøy.

— Jeg finner det litt beklagelig at når man fra vår side, basert bare på kvalitative krav, har innstilt på en kvinne, så opplever vi at det stilles motkandidater.

— Jeg vil også understreke at den som ansettes har Hordaland fylke som arbeidsområde, og ikke utelukkende Bergen.

— Som formann i innstillingsutvalget, og på vegne av Sekretariatet, anbefaler jeg innstillingen fra Sekretariatet.

Votering:

Man foretok deretter votering over Sekretariatets forslag om ansettelse av Vigdis Ravnøy mot forslaget fra Håkon Holgernes om å ansette Hermann Lund.

VEDTAK: Vigdis Ravnøy ble ansatt mot 24 stemmer, som ble avgitt for forslaget på Hermann Lund.

Saklistas punkt 3:

Ansettelse av revisor

Revisjonsutvalget gjorde i møte 27. desember 1983 følgende vedtak:

«Harald Karlsen tilsettes i den ledige stilling etter Terje Kromvoll.

Gjensidig prøvetid 6 måneder.

Lønn etter lønnstrinn 23 i Statens lønnsregulativ med opprykk til lønnstrinn 24 etter ett år.»

Han tiltrer pr. 1. januar 1984.

Karlsen er født 24. juli 1943.»

Revisjonsutvalgets protokoll er godkjent i Sekretariatet.

Innstilling:

Representantskapet godkjenner ansettelsen av Harald Karlsen.

VEDTAK: Ansettelsen av Harald Karlsen som revisor ble enstemmig tiltrådt.

Tor Halvorsen ba om Representantskapets fullmakt til at LOs nestformann, Leif Haraldseth, overtok ledelsen av representantskapsmøtet.

Dette ble enstemmig godkjent.

Saklista punkt 4:

Tariffrevisjonen 1984.

Tor Halvorsen holdt følgende innledningsforedrag under dette punktet på saklista:

— Når vi nærmer oss en tariffrevisjon, er det alltid underholdende og interessant å følge med hva finansministeren sier, og hva han har sagt tidligere. I fjor høst, i slutten av august og i begynnelsen av september fikk vi et klart inntrykk av at den økonomiske situasjon var god. Ikke minst hadde Presthus et paradenummer som gikk på at den økonomiske politikk som var ført hadde medført at vår konkurranseevne hadde bedret seg vesentlig. Men så var valget over, og det nærmet seg lønnsoppgjøret. Da blir finansministeren stadig mer bekymret. Og særlig er han bekymret over konkurranseevnen. Men finansministeren mener vi er på rett vei hvis vi gjør som han sier.

I fagbevegelsen har vi vendt oss til disse konjunktuelle bevegelsene hos finansministeren. Derfor vil vi gjerne selv på eget grunnlag vurdere den økonomiske situasjonen, og trekke våre egne konklusjoner om utviklingen og utgangspunktet for tariffrevisjonen 1984.

Derfor vil jeg starte dette foredraget med å svare dem som nå påstår at norsk økonomi er «på rett vei». Resultatene av den politikk som til enhver tid føres må jo vurderes i forhold til de grunnleggende mål vi har. I Norge er full sysselsetting det mest grunnleggende mål. Også Regjeringen sier det. Og da er vi ikke på rett vei når arbeidsløsheten er fordoblet og er høyere enn noensinne i etterkrigstida. Vi er tvert om i en særdeles alvorlig situasjon. Og i fagbevegelsen vet vi at denne arbeidsløsheten ikke er naturbestemt, eller bestemt av høyere makter. Hovedårsaken ligger heller ikke først og fremst i konjunktursituasjonen ute eller i konkurransesituasjonen. Arbeidsløsheten i Norge er et resultat av Regjeringens økonomiske politikk. Dette er ikke noe vi sier i etterpåklokskap. Vi sa på

forhånd at den politikk Høyre kjemper for ville føre til arbeidsledighet.

Og ikke bare øker ledigheten. Det skapes heller ikke nevneverdig nye arbeidsplasser lenger i Norge. Jeg minner da om, at i 1970-åra, som var et tiår i økonomisk motbakke, ble det tross alt skapt 250 000 nye arbeidsplasser i Norge. Det siste hele året før Høyre regjeringen overtok ble det skapt over 40 000 nye arbeidsplasser. Nå er det stagnasjon også her. Sysselsetningsveksten i fjor var sunket til 12 000. Og måler vi sysselsettingen i antall årsverk, så er det nedgang fra 1982 til 1983. Vi arbeider altså mindre i Norge enn vi gjorde før. Det er også første gang siden krigen.

Regjeringens filosofi er at innstramminger er nødvendig for å få ned kostnadsveksten. Gjennom lavere kostnadsvekst skal så konkurranseevnen bedres, og produksjon og sysselsetting skal øke. Dessuten skal skattelettelse gi næringslivet en oppblomstring. Vi tror ikke på dette. Vi mener Regjeringen tar feil når den avstår fra stimulerings tiltak med den begrunnelse at de fører til økt prisstigning. I en situasjon med stor ledighet og ledig produksjonskapasitet, vil økt aktivitet først og fremst gi arbeidsplasser, og ikke kostnadsvekst. Vi tror derfor innstrammingspolitikken er gal, fordi den ikke har gitt rom for tilstrekkelig etterspørsel her hjemme. Dette er egentlig en grov forsømmelse. Når vi møtes av svak etterspørsel fra utlandet, er det dårlig politikk ikke å stimulere den innenlandske etterspørselen. Ikke minst med tanke på den utenriksøkonomiske handlefriheten Norge har, er det ille at Regjeringen her har forsømt viktige muligheter. Dessuten fører innstrammningene til at viktige samfunnsoppgaver skyves ut i mørket.

Vi vet dessuten at konkurranseevne ikke bare er et spørsmål om lønnsmoderasjon. Minst like viktig er det å stimulere til økt produktivitet gjennom investering og nyskaping i bedriftene. Her er Regjeringens karakterbok ekstra dårlig. Riktignok bytter folk penger på Børsen som aldri før. Men industriinvesteringene er stadig på bunn-nivå. En rentesinking ville hjelpe, noe det også er flertall for i Stortinget, i alle fall hvis de som enda kaller seg mellompartier tør.

Vi tror heller ikke noe på at skattelettelsene løser våre problemer! Virkningene på lønnsutviklingen er i beste fall uklare. Dersom Presthus skal ha rett i at skattelettelsene virker modererende på lønnskravene, må han kunne påvise at de med høye inntekter, de som altså har fått store skattelettelse, viser ekstra moderasjon. Slik er det ikke. Det viser også stati-

stikkene. Og kan noen da forlange at de lavtlønte skal avstå fra lønnskrav fordi de høytlønte har fått skattelettelse?

Vi tror også Regjeringen vil få vanskeligheter med å påvise effekten av lettelsene i bedriftsbeskatningen. Jeg vil ikke se bort fra at visse lettelse i bedriftsbeskatningen vil kunne føre til økte investeringer og til nyskaping. Men da må lettelsene rettes inn slik at de treffer selve produksjonen. I stedet har Regjeringen lettet på eiendoms- og formuebeskatningen, og dessuten skapt store fordeler for aksjonærene i dagens samfunn.

Det var mange av oss som lyttet spent til Statsministerens nyttårstale. Ville han si noe om Regjeringens planer for å bekjempe arbeidsledigheten? Han gjorde ikke det. I stedet mente han til måtehold og samhold for å mestre problemene.

I Landsorganisasjonen er vi enig i at måtehold kan være et virkemiddel i visse situasjoner dersom alle grupper i samfunnet bærer måteholdet i fellesskap. Og ikke minst er vi enig i at samhold er en verdifull kvalitet i et samfunn. Men la meg si noe om samhold som statsministeren ikke sa. Samhold er nemlig ikke noe en statsminister uten videre kan be om. Samhold må skapes. Og i et samfunn kan samhold bare skapes dersom det bygges opp et fellesskap basert på rettferdig fordeling av goder og byrder.

Regjeringen har gjort det motsatte. Regjeringen har bedt lønnstakerne om moderasjon, men har gitt lettelse i formues- og eiendomsbeskatningen. Regjeringen ber vanlige borgere om måtehold, men gir skattepakker til de som spekulerer i aksjer. Og regjeringen strammer inn på det offentlige forbruket og fellesoppgavene i samfunnet for å kunne gi skattelettelse til de som er best stilt fra før.

Det er ikke slik en skaper samhold i et samfunn.

Den økonomiske situasjon

Internasjonale konjunkturer

Etter at den internasjonale økonomien har slitt i motbakke i flere år, kan vi nå spore en viss oppgang. Det er imidlertid store variasjoner i dette bildet. I USA har oppgangen allerede vart en god stund. Der er den økonomiske veksten i øyeblikket sterk og arbeidsløsheten går ned. Denne veksten ventes å fortsette, selv om veksttakten antagelig vil avta noe fremover.

I Vest-Europa og Japan er det også et visst omslag oppover.

Oppgangen er imidlertid svakere enn i USA, og ledigheten vil nok fortsatt øke i disse landene.

Det kan være grunn til å merke seg at forskjellene i økonomisk utvikling i USA og Vest-Europa er nøye knyttet til den økonomiske politikken som føres. I USA har det nå vært ført en økonomisk politikk som har stimulert etterspørselen og produksjonen, og dermed gitt en nedgang i arbeidsløsheten. I de dominerende land i Vest-Europa fører de derimot fortsatt en økonomisk politikk som ikke gir de nødvendige vekstimpulser.

I nordisk og vest-europeisk fagbevegelse har vi gjentatte ganger påpekt behovet for en mer vekstfremmede politikk. I en felles utredning mellom Nordens Faglige Samorganisasjon og vest-tysk fagbevegelse er det også vist hvordan en slik vekstpolitikk kan gjennomføres. Tankegangen her er enkel. Poenget er at alle land må gå sammen for å skape den vekst vi såårt trenger i Europa. Med en stimulans av økonomien i de forskjellige land som tilsvarende 1 % av bruttonasjonalproduktet, vil det i løpet av et par-tre år kunne skapes 8–10 millioner nye arbeidsplasser. Det er altså ikke så mye som skal til. Men poenget er at alle land handler *samtidig*.

Forutsetningene for å gjennomføre et slikt program burde være gode. Det er snakk om politisk vilje og politisk mot.

LO har oppfordret regjeringen, i samarbeid med regjeringene i andre nordiske land, til å ta initiativ i de internasjonale samarbeidsorganisasjonene for å få tilslutning til et slikt program.

Og tenk om også Norsk Arbeidsgiverforening kunne engasjere seg tilsvarende overfor sine nordiske partnere. Det ville bety mye mer enn ropene om måtehold.

For Norge har stagnasjonen i den vestlige verden ført til betydelige problemer, særlig for vårt eksportorienterte næringsliv. Produksjonsveksten innenfor mange av våre tradisjonelle næringer har vært svak, og dette har gitt økt arbeidsledighet.

I flere norske eksportnæringer merkes nå imidlertid den internasjonale oppgangen. Bl.a. gjelder dette metaller og kjemiske produkter. Eksportutviklingen er nå på flere områder svært tilfredsstillende. Norsk utenriksøkonomi er også meget sterk, ikke minst takket være oljen. I 1983 kan vi forvente et overskudd på nærmere 15 milliarder kroner.

Utsiktene for *produksjonen* er imidlertid ikke rosenrøde. Industriproduksjonen i 1983 vil bli rundt 1 % lavere enn den var i 1982, og bruttonasjonalproduktet utenom oljevirkomheten vil bare ha økt med ca. en halv prosent. Heller ikke i 1984 kan vi

vente noen særlig øking i produksjonen. Vekstimpulsene fra Vest-Europa er foreløpig svake og usikre, og med den økonomiske politikk som nå føres her hjemme kan vi heller ikke vente nevneverdig impulser gjennom den innenlandske etterspørselen. Regjeringen regner med at industriproduksjonen vil stige med ¾ % i 1984, og bruttonasjonalproduktet utenom sjøfart og oljevirkomhet kan komme til å øke i underkant av 2 %.

Priser og lønninger

Prisstigningen fra 1982 til 1983 ble noe i underkant av 8½ %. Det er noe lavere enn det vi la til grunn ved fjorårets tariffoppgjør. Denne reduksjonen skyldes bl.a. noe mindre prisimpulser fra utlandet. Det er imidlertid fortsatt slik at avanser og fortjenestemarginer bidrar *mer* til prisutviklingen enn det som for noen år siden ble regnet som det normale.

De endelige tall for lønnsutviklingen i 1983 foreligger ikke enda. Vi har likevel gode holdepunkter for å si at lønnsutviklingen i 1983 vil bli noe sterkere enn det rammene ved våroppgjøret forutsatte. For industriarbeiderne foreligger det et brukbart grunnlag for å si at lønnsveksten ble ca. 8½ prosent. Dette er snaut 1 % mer enn forutsatt ved vårens tariffoppgjør. For den offentlige sektor tyder tallene på at lønnsutviklingen er blitt omtrent på linje med det som ble forutsatt ved oppgjøret.

Men det er også grupper som kommer betydelig bedre ut enn dette. N.A.F.s funksjonærstatistikk tyder på at funksjonærene for tredje år på rad får en klart sterkere lønnsvekst enn arbeidergruppene. Det foreligger også materiale som tyder på at lønnsutviklingen også i andre sektorer har vært sterkere enn forutsatt, uten at det foreløpig er grunnlag for å si noe bestemt om hvilke grupper dette gjelder.

Tallene er imidlertid såpass klare, at hverken Pål Kraby eller andre kan hevde at vi stadig oppnår større utjamning.

Med lavere prisstigning og sterkere lønnsvekst enn forutsatt, er utviklingen i *disponibel realinntekt* blitt sterkere enn det vi regnet med ved oppgjøret i fjor. Vi sikter mot å opprettholde kjøpekraften, mens det later til å bli en stigning i kjøpekraften fra 1 til 2 % for de fleste gruppene. Barnefamiliene får en gunstigere utvikling enn andre, og utviklingen er også noe gunstigere jo høyere opp en kommer på inntektsskalaen som en følge av skatteletten. Det er imidlertid riktig å understreke at det i aller høyeste grad er gjennomsnittstall. Det vil følgelig

både være de som har hatt en *sterkere* utvikling enn dette og de som har hatt en *svakere*.

Et tilleggspunkt må vi ta med når det gjelder kjøpekraften. Kjøpekraftutviklingen beregnes jo bl.a. ved hjelp av konsumprisindeksen. Denne indeksen er bygget slik at den skal fange opp den kostnadsstigning som skjer i samfunnet. Men det er en viktig kostnad denne indeksen ikke fanger opp, og det er avdragene på boliglån, og raskere nedbetaling på studielån. Årsakene til at avdragene ikke er med er at avdrag på lån jo er en form for sparing. Men avdragene skal jo likevel betales, og dermed vil avdragsvilkårene ha stor betydning for den inntekt folk har å rutte med. Nå har vi opplevd avdragsøkninger som for en vanlig familie kan bety økte utgifter på 1 500 kr. og opp mot 2 000 i året. Da blir utslagene så store at vi ikke kan se bort fra dette når vi drøfter kjøpekraftutviklingen for våre medlemmer.

Hva er så utsiktene for 1984? Mye tyder på at prisstigningen er nedadgående både i Norge og andre land. Dette er selvsagt positivt. Men alt tyder imidlertid på at vi i Norge for fjerde år på rad vil få en sterkere prisstigning enn våre handelspartnere. Og det er jo prisstigningen i forhold til handelspartnere som avgjør hvordan det går med konkurranseevnen. Den forbedringen i konkurranseevnen vi har opplevd i 1983, skyldes derfor ikke prisutviklingen, men forandringene i kroneverdien.

Regjeringen har lagt til grunn en prisstigning fra 1983 til 1984 på 6 %. Dette tror vi er for optimistisk. Vi vil likevel ikke legge fram noen egen prisprognose på det nåværende tidspunkt. Skal Regjeringens mål oppfylles, er det imidlertid en forutsetning at en får bedre kontroll med fortjenesteutviklingen i de skjærmede deler av næringslivet.

Når det gjelder lønnsutviklingen har vi begrenset informasjon om hvor vi står ved inngangen til 1984. For industriarbeiderne vil overhenget anslagsvis ligge noe i underkant av 3 %, som er noe lavere enn året før. Her vil jeg imidlertid understreke at det er store variasjoner mellom de ulike bransjer. For den offentlige sektor er overhenget også i underkant av 3 %, som også er lavere enn i fjor. Det betyr at lønnsglidningen mot slutten av året fortsatt holder seg meget godt oppe.

Nå er det flere som har reist spørsmålet om ikke *noe* av dette kan skyldes at det fortrinnsvis er de lavest lønte som blir rammet av permitteringer og oppsigelser, og at dette trekker gjen-

nomsnittslønna opp. Vi vet ikke hvor mye dette kan bety, men det er all grunn til å foreta en nærmere analyse av dette forholdet, og om det kan ha gitt utslag i alle fall for enkelte grupper.

De lokale forhandlinger er en naturlig og viktig del av hele vårt tariffsystem. En sterk lønnsglidning kan imidlertid reise en del problemer. For det første vil utviklingen bli svært ulik fra bedrift til bedrift alt etter hvilke lokale tillegg som gis. For det andre vil en sterk lønnsglidning begrense fagbevegelsens mulighet til å styre lønnsutviklingen gjennom tariffpolitikken. Ved at en stadig større del av lønnsutviklingen finner sted lokalt, vil det bli mindre til fordeling i de store oppgjørene. Dette er problemstillinger jeg ikke skal utdype nærmere i dette foredraget. Vi skal imidlertid få rikelig anledning til å komme tilbake til en gjennomgripende debatt om inntekts- og fordelingspolitikken i et eget debattopplegg som skal sendes ut om noen få dager, og som blir et viktig grunnlag for drøftingene fram til vår neste kongress.

Årets oppgjør

Da vi gikk til tariffoppgjøret i fjor var arbeidsledigheten tett oppunder 70 000 arbeidstakere. Representantskapets forutsetning den gang var at et samordnet og moderat inntektsoppgjør måtte forplikte myndighetene til å legge om den økonomiske politikken i en mer ekspansiv retning, og utvide arbeidsmarkedstiltakene slik at den totale ledigheten ble redusert.

Etter vårt syn fulgte ikke Regjeringen opp denne forpliktelsen, og utviklingen seinere har vist at myndighetene har sviktet de arbeidsledige. I stedet for færre arbeidsledige hadde vi ved siste årsskifte 20 000 flere ledige enn et år tidligere.

Jeg vil i denne sammenheng minne om at ingen andre enn myndighetene kan ta ansvaret for sysselsettingen. Konklusjonene i Beregningsutvalgets rapport fra i fjor viser at partene i arbeidslivet alene ikke kan gjøre særlig mye. Et moderat inntektsoppgjør gir ikke særlig mange flere arbeidsplasser. 2 % lavere ramme ved tariffoppgjøret vil etter to-tre år gi 2500-3000 flere årsverk. Det hjelper lite når over 70 000 i dag går arbeidsledige. Det er bare gjennom økonomisk/politiske tiltak fra myndighetenes side vi kan få resultater som monner. Og jeg minner igjen om den utenriksøkonomiske handlefriheten Regjeringen har, men som den til nå ikke har villet benytte seg av.

På denne bakgrunn virker det urimelig at Regjeringen nå

synes å legge hovedansvaret for sysselsettingsutviklingen på partene i arbeidslivet. Det er nemlig helt urealistisk at partene skal kunne sikre en utvikling som i nevneverdig grad endrer den sysselsettingssituasjonen. Regjeringens politikk har ført oss opp i. Uten en økonomisk politikk som bygger på fortsatt vekst i offentlig sysselsetting og aktivt stimulerer næringslivets investeringer for nyskaping og vekst, vil det være umulig å redusere arbeidsledigheten.

Kravene ved årets oppgjør

Når forbundene skal drøfte kravene ved årets lønnsoppgjør, er det flere hensyn å ta. Når det gjelder lønnskravene må vi som vanlig ta utgangspunkt i den alminnelige økonomiske situasjonen. Den økonomiske veksten er fortsatt lav. På den annen side er heller ikke Norge som samfunn noe fattigere i 1984 enn vi var i 1983. Da må heller ikke lønnstakerne komme ut med svekket kjøpekraft etter tariffrevisjonen i 1984. Derfor er det rimelig at vi satser på lønnstillegg slik at kjøpekraften kan opprettholdes. I denne sammenheng vil jeg imidlertid understreke at det i de siste år har vært ganske store variasjoner i lønnsutviklingen. Det er derfor fullt berettiget at man også må få rettett om de skjevheter som er oppstått.

Som ved tidligere lønnsoppgjør vil Landsorganisasjonen legge stor vekt på de lavtlønte situasjon. Den garantiordningen som ble gjennomført i 1980 og revidert i 1982, representerte en kraftig lønnsforbedring for betydelige grupper av de aller lavest lønte. Det er ingen tvil om at store grupper av lavtlønte vil sakke etter uten en effektiv garantiordning. Vi vet at våre ærede motparter gjerne vil fjerne garantiordningen. De vil fjerne den nettopp fordi de ønsker å ha større forskjeller i lønnsutviklingen. Vi vil beholde den for å skape utjamning. Derfor må det være Representantskapets forutsetning at garantiordningen skal bestå. Dette er et ansvar den samlede fagbevegelsen må ta, og om nødvendig ta en kamp om.

I samsvar med tidligere vedtak i Representantskapet, må vi imidlertid fortsette arbeidet med sikte på å avvikle selve lavlønnfondet, slik at vi kan komme tilbake til det prinsipp at bedriftene selv bærer sine lønnskostnader. Sekretariatet har hatt en arbeidsgruppe i sving til å vurdere hvordan en slik nedtrapping kan skje. Denne gruppa har nå lagt fram en innstilling med ulike alternativer. Sekretariatet har behandlet innstillingen og har sluttet seg til de synspunkter utvalget har lagt fram.

Hovedalternativet i innstillingen bygger på at det gjøres et skarpt skille mellom skjermede og konkurranseutsatte næringer. De konkurranseutsatte næringer, som hovedsaklig utgjøres av «Bekledning og NNN», står for 12 % av fondets utgifter. Det lages en relativt langsiktig plan for avvikling av refusjonene fra fondet til disse bedriftene, slik at de får god tid til å tilpasse seg den nye situasjonen. For resten av bransjene, som står for ca. 88 % av fondets utgifter, legges det opp til en nedtrapping i løpet av en 4-årsperiode. Nedtrappingen bør skje i form av årlige økninger i bedriftenes egenandeler.

Landsorganisasjonen kan ikke bare arbeide for høyere lønninger. Allerede på Kongressen i 1977 gikk vi over til å bruke begrepet livsstandard som betegnelse for de verdier vi skal arbeide for. Livsstandard er et svært omfattende begrep. Det dekker ikke bare levestandard, men også levemåte. Ikke minst er det viktig at vi også tar en del av produksjonsmulighetene ut i form av kortere arbeidstid. Det finnes flere måter å redusere arbeidstida på. På forrige kongress valgte vi å prioritere to hovedkrav: Nedsatt, fleksibel pensjonsalder, og lik arbeidstid for alle. Landsorganisasjonen har allerede tatt opp pensjonsspørsmålet med Regjeringen. Regjeringen har varslet at den vil sette ned et bredt sammensatt utvalg som vil vurdere ulike konsekvenser av forskjellige måter å redusere arbeidstida på. Dette vil nok ta tid. Landsorganisasjonen vil derfor kreve at utvalget så snart som mulig avgir en delinnstilling om fleksibel pensjonsalder mellom 62 og 67 år for dem som i dag er i arbeidslivet. Det dreier seg her altså ikke om en alminnelig nedsettelse av pensjonsalderen til 62 år, men en mulighet for slitne arbeidstakere til å runde av fra 62 år og opp til 67 år etter eget ønske. En slik reform vil langt på vei imøtekomme de hensyn som sto sentralt for Landsorganisasjonen da vi gjorde vårt vedtak på forrige kongress.

Det er viktig å få til en ordning her, slik at vi kan slippe at eldre arbeidstakere «dyttes» ut av arbeidslivet på måter som både er ulovlige, og framfor alt uverdige.

En slik delinnstilling må kunne foreligge i inneværende år. Så får heller utvalget behandle spørsmålet om en alminnelig senking av pensjonsalderen i sin hovedinnstilling.

Vi føler at vi gjennom dette initiativet langt på vei har oppfylt de forpliktelsene Handlingsprogrammet pålegger oss på dette området. Med det opplegg som her er valgt vil dette spørsmålet imidlertid ikke påvirke selve tariffoppgjøret i 1984.

Kravet om lik arbeidstid vil imidlertid stå sentralt ved dette

oppgjøret. Det finnes mange arbeidstidsordninger i det norske samfunnet. Et krav om lik arbeidstid vil imidlertid i hovedsak bety at den effektive arbeidstida settes ned til 37½ time. La meg her understreke at ved en slik reduksjon må relasjonene til skift- og turnusarbeiderne ivaretas. En del av kostnadene ved en slik reduksjon for alle grupper i samfunnet må tas igjen i form av høyere produktivitet. Jeg er overbevist om at våre medlemmer er villige til å bidra til dette ved samarbeid på den enkelte bedrift.

La meg også si at en slik reduksjon av arbeidstida også innebærer et skritt på veien når det gjelder et annet punkt i Handlingsprogrammet, nemlig det langsiktige målet om også å få til en reduksjon i den daglige arbeidstid. Det er ennå langt igjen til 6-timers-dagen, men det vil i så fall gå i riktig retning.

Jeg sa at det var mange ulike arbeidstidsordninger i det norske samfunnet. Derfor må vi ved oppgjøret få til en prinsippavtale med arbeidsgiverne om nedsatt og lik arbeidstid, og så får det bli opp til de enkelte bedrifter å finne fram til praktiske løsninger, som også må kunne knyttes til produktivitetsforholdene på den enkelte bedrift.

Forsikringsordning

Vi har lenge vært oppmerksom på at vi har for dårlige forsikringsordninger i arbeidslivet for våre medlemmer. Noen bedrifter har gode ordninger, men det er flere som har dårlige eller ingen ordninger.

I våre naboland har våre fagforeningskamerater langt bedre forsikringsordninger enn oss.

Det vi nå ønsker er å få tariff-festede ordninger, og dermed gjøre bedriftene ansvarlige for skader og ulykker som kan oppstå i arbeidslivet. I denne saken stiller vi ikke på bar bakke økonomisk. Vi har fondet fra den gamle sykelønnsordningen som i dag utgjør omkring 500 millioner kroner. Ut fra de grupperinger som ble omfattet av sykelønnsordningen, er det grunn til å anta at slike forsikringsløsninger vil omfatte ca. 350 000 arbeidstakere. Det er i gang konkrete forhandlinger med N.A.F. om en slik forsikringsordning med basis i rentene fra dette fondet. Vi må imidlertid ved oppgjøret gjøre krav om en generell ordning som skal omfatte også andre grupper. Det betyr at alle forbund må reise krav om tariff-festede forsikringsordninger etter samme mønster som de forhandlinger som nå foregår mellom LO og N.A.F.

Oppgjørsformen

LOs utgangspunkt har tradisjonelt vært at oppgjørsformen må vurderes på selvstendig grunnlag ved hvert enkelt oppgjør.

Med utgangspunkt i de mål som er nevnt foran, er det mye som ville peke i retning av en eller annen form for samordning i forbindelse med årets oppgjør. Vi er imidlertid ikke alene på banen. Et tariffoppgjør krever to parter, — to parter som har vilje til å forhandle. N.A.F. har ved innledningen til dette oppgjøret vist en totalt avvisende holdning til å gå inn i forhandlinger om de punktene Landsorganisasjonen her har tatt opp. Og når det overhode ikke er *vilje* til en gang å gå inn i forhandlinger om viktige tariffspørsmål, så er muligheten til å nå fram i slike forhandlinger minimal. Og Landsorganisasjonen ønsker ikke å gå inn i 1984-oppgjøret med en oppgjørsform som meget lett kan ende i tvungen lønnsnemd.

Også forbundene i offentlig sektor, både Kommuneforbundet og Kartellforbundene har strid motparter. Ikke minst Regjeringen, som part i forhandlingene i Staten, har vist manglende respekt for den frie forhandlingsretten. Også her synes det nå å være et dårlig forhandlingsklima.

På bakgrunn av denne situasjonen har Sekretariatet ovenfor Representantskapet anbefalt at vi denne gang forhandler forbundsvist. Vi mener altså at det kan være større muligheter for det enkelte forbund å nå fram i forhandlinger med sine motparter. For LO er dette et nøkkelpunkt. Som organisasjon er Landsorganisasjonen resultatorientert. Vi foretrekker å gjennomføre lønnsoppgjøret i frie forhandlinger mellom to parter.

Vårt inntrykk i dag er at den enkelte bransjeorganisasjon på arbeidsgiversiden er mer opptatt av praktiske resultater enn direksjonen i Norsk Arbeidsgiverforening. Dette har en klar parallell til situasjonen i svensk arbeidsliv. Også der har Landsorganisasjonen måttet konstatere at den sentrale arbeidsgiversammenslutningen er en ubrukbar forhandlingsmotpart. Vi står i ferd med å trekke den samme konklusjon når det gjelder forholdet til Norsk Arbeidsgiverforening.

I tillegg til disse momentene som dreier seg om mulighetene til å nå fram ved et samordnet oppgjør, så er det selvsagt også en del praktiske argumenter for å gjennomføre et forbundsvist oppgjør. Som jeg tidligere har nevnt, er det oppstått skjevheter som det er nødvendig å få rettet opp, og det er dessuten og-

så i år behov for å forhandle om endringer i de enkelte forbunds overenskomster.

Sekretariatet inviterer derfor Representantskapet til på dette grunnlag å gå inn for at de enkelte forbund reiser krav og forhandler med sine respektive motparter ut fra de felles hovedkrav Representantskapet vedtar. Og selv om det logisk sett hadde vært mest naturlig med et samordnet oppgjør i forbindelse med en del av våre generelle krav, så er det ingen umulighet å forhandle forbundsvist om disse sakene.

På samme måte som foran tidligere oppgjør, har Landsorganisasjonen også foran dette oppgjøret gitt uttrykk for at kravene om forbedringer i inntektene må ses i lys av situasjonen på arbeidsmarkedet. Større satsing fra Regjeringens side for å dempe arbeidsledigheten, vil gi et bedre grunnlag for et moderat inntektsoppgjør. For partene vil det derfor være av stor viktighet å vite hva Regjeringen vil foreta seg for å bekjempe arbeidsledigheten fremover.

Derfor vil Landsorganisasjonen be Regjeringen klargjøre om, og i tilfelle hva, Regjeringen vil gjøre for å bedre sysselsettingssituasjonen ut over de beskjedne bidrag som ligger i årets statsbudsjett. Landsorganisasjonen vil be Regjeringen om å komme med en slik klargjøring innen 10. februar, slik at forbundene kan ha disse tiltakene for øye når de skal formulere sine endelige krav.

Med bakgrunn i det jeg her har sagt vil jeg vise til Sekretariatets forslag om tariffoppgjøret 1984 og uttalelsen om sysselsettingen, og be Representantskapet gi sin tilslutning til forslagene.»

Dirigenten takket Tor Halvorsen for hans orientering.

Det forelå følgende forslag fra Sekretariatet til uttalelse fra Representantskapet om tariffrevisjonen 1984:

«Innledning

I norsk økonomi er utsiktene på arbeidsmarkedet vanskelige også for 1984. Den økonomiske politikken som har vært ført siden 1981 har medført mer enn en fordobling av arbeidsledigheten. Regjeringens stramme politikk bremser den økonomiske aktiviteten innenlands. Vår gode utenriksøkonomi gir handlemfrihet til å føre en mer ekspansiv politikk.

For LO er sysselsettingsutviklingen på kort og lang sikt det som teller mest. Av hensyn til vårens oppgjør vil det derfor væ-

re av stor betydning å få en konkret avklaring på hvilke tiltak Regjeringen akter å sette i verk for å redusere arbeidsløsheten. Troverdige tiltak rettet mot arbeidsløsheten vil fra fagbevegelsens synspunkt lette gjennomføringen av vårens oppgjør.

Inntektsfordeling

De siste års erfaringer viser at det er LOs medlemsgrupper som har måttet bære de største byrdene ved den vanskelige økonomiske situasjonen. Næringsdrivende innenfor en rekke skjermede sektorer og visse grupper lønnstakere som i utgangspunktet lå godt an, har derimot oppnådd betydelige inntektsforbedringer. Når Regjeringens politikk ellers går ut på å omfordele inntekt og formue til fordel for de som allerede ligger gunstigst an, er det fra fagbevegelsens synspunkt lagt et særdeles dårlig grunnlag for inntektoppgjørene.

En kan ikke vente at LO-medlemmene er de som *hele tiden* skal bære byrdene, *både* ved en vanskelig sysselsettingssituasjon og ved Regjeringens sosiale fordelingspolitikk.

LO må derfor legge større vekt på å forsvare medlemmenes reelle inntektssituasjon gjennom tariffoppgjørene. Vi kan ikke akseptere at høyinntektsgruppene får sterk inntektsvekst basert på vår tilbakeholdenhet og i tillegg akseptere en utilfredsstillende sysselsettingsutvikling. LO er likevel fortsatt innstilt på å sikre hensynet til sysselsettingen gjennom en lavest mulig kostnadsutvikling. Dersom Regjeringen kunne treffe tiltak som mer effektivt dempet prisutviklingen, ville den i så måte kunne gi et viktig bidrag.

Inntektsutviklingen

LOs generelle mål for inntektsutviklingen er å opprettholde den totale disponible realinntekt på 1983-nivå for de brede inntektsgrupper. Dessuten er det en oppgave å bedre de lavlønnes situasjon. Hvilke lønnstillegg som vil være nødvendig for å oppfylle dette målet må forbundene vurdere utifra utviklingen i de enkelte tariffområder. Fastleggingen av de endelige krav må skje i lys av den informasjon som vil foreligge om prisutviklingen. Slik vi nå vurderer det, vil Norge også i 1984 få en klart sterkere prisstigning enn våre handelspartnere.

I 1984 må en dessuten ta hensyn til at konsumprisindeksen ikke fanger opp den reelle utgiftsøkningen for en stor del av LO-medlemmene. Dette kommer av den sterke opptrappingen i tilbakebetalingen av husbanklån. Avdragsøkningen inngår

ikke i konsumprisindeksen, men kan for en vanlig familie bety økte utlegg på årsbasis på anslagsvis 1 500 kr.

Lik arbeidstid

LO har lenge annonsert at vi ved dette oppgjøret vil ta sikte på en utjevning av den urettferdige forskjell i arbeidstid som eksisterer mellom de forskjellige arbeidstakergrupper. Representantskapet tar sikte på at det ved dette oppgjøret inngås en prinsippavtale med arbeidsgivermotpartene som sikrer en normal arbeidstid på 37½ time pr. uke i løpet av tariffperioden. I den forbindelse må det skje en tilsvarende reduksjon for skift-/turnusarbeidere. En forutsetter at det skjer en tilpassning ut fra forholdene i den enkelte bedrift, slik at forkortelser så langt som mulig motsvares av økt produktivitet.

Garantiordningen

Den garantiordning som ble gjennomført i 1980 representerer en kraftig lønnsforbedring for betydelige grupper av de aller lavest lønte. Selv om endringene av Garantiordningen ved tariffrevisjonen 1982 hadde ulik virkning for de forskjellige overenskomster, har den fortsatt stor betydning. Store grupper av lavlønte vil sakke etter uten tilfredsstillende garantiordning. Ordningen med endringer ved tariffrevisjonen 1982 må derfor opprettholdes. I samsvar med tidligere vedtak i representantskapet må LO imidlertid fortsette arbeidet med å finne andre løsninger på bedriftenes finansieringsproblemer enn de refusjoner som i dag bli gitt av Lavlønnfondet. I representantskapets vedtak fra 8. desember 1981 heter det:

1. Lavlønnfondet må over et visst tidsrom erstattes av lønns-tillegg som fullt ut bæres av de enkelte bedrifter. LO må ta kontakt med N.A.F. med sikte på en prinsippavtale om avvikling av Lavlønnfondet over en 3—4 årsperiode. Forhandlingene må gjennomføres slik at de ikke forstyrrer forhandlingene om tariffrevisjonen 1982.
2. De avtaleområder innenfor private og kooperative virksomheter som ikke har solidaritetstrekk til Lavlønnfondet som en del av tariffavtalen, må søke å innarbeide trekkordningen ved vårens tariffrevisjon.

Det samme må også gjelde for tariffavtaler som opprettes i tariffperioden.

Tariffestet forsikring

Forbundene vil reise krav om tariffestet forsikringsordning med basis i sykelønnsordningens fond.

Oppgjørsform

LOs utgangspunkt har tradisjonelt vært at oppgjørsformen må vurderes på selvstendig grunnlag ved hvert enkelt oppgjør.

Med utgangspunkt i de mål som er nevnt foran, sammen med den økonomiske situasjon, er det i og for seg mye som ville peke i retning av et samordnet oppgjør.

Den manglende respekt for den frie forhandlingsretten som er kommet til uttrykk gjennom utspill fra Regjeringens side, og N.A.F.s totalt avvisende holdning til å gå inn i forhandlinger om de punktene Landsorganisasjonen her tar opp, skaper imidlertid en spesiell situasjon.

Under slike betingelser vil en samordnet oppgjørsform ha svært begrensede muligheter til å lykkes. Landsorganisasjonen ønsker ikke å gå inn i 1984-oppgjøret med en oppgjørsform som etter all sannsynlighet vil ende i tvungen lønnsnemd for fellesskapet under ett.

Representantskapet mener derfor det kan være større muligheter for at det enkelte forbund kan nå fram i forhandlinger med sine motparter. Det er dessuten også i år behov for å forhandle om endringer i de enkelte forbunds overenskomster. Det er også oppstått skjevheter som det er nødvendig å få rettet opp.

Representantskapet vil på dette grunnlag gå inn for at de enkelte forbund reiser krav og forhandler med sine respektive motparter ut fra de felles hovedkrav representantskapet vedtar.

Selv om forhandlingene gjennomføres forbundsvist, forutsetter representantskapet at Sekretariatet sørger for den nødvendige tariffpolitiske styring av oppgjøret slik at vi oppnår en samlet en enhetlig opptreden med sikte på fulle utnyttelse av LOs samlede styrke.

Forholdet til andre grupper

For fagbevegelsen er det sentralt at alle grunner i samfunnet bærer sin andel av byrdene for å sikre sysselsettingen. Alle grupper må derfor innordne seg de samme rammer m.h.t. kjøpekraft og inntektsfordeling. Dette må også gjelde for de grupper som får sine inntektsforhold avgjort på annen måte enn gjennom forhandlinger. Disse krav må reises både overfor Regjeringen og alle arbeidsgivermotparter.

Forslag til vedtak:

Med bakgrunn i de synspunkter og mål som her er nevnt, reiser de enkelte forbund krav og forhandler med sine respektive motparter ut fra følgende hovedmål:

- Generelt lønnstillegg med utgangspunkt i å opprettholde disponibel realinntekt 1983 for de enkelte tariffområdene og å rette opp skjevheter som er oppstått.
- En prinsippavtale om 37½ timers uke i løpet av tariffperioden. Relasjonene til skift-/turnusarbeidere må ivaretas.
- Tariffestet forsikringsordning, jfr forhandlinger LO-N.A.F.
- Representantskapet forutsetter at garantiordningen skal opprettholdes i henhold til avtalen av 1982 og etter de prinsipper som er forankret i sekretariatets vedtak av 9/1 1984 og representantskapets vedtak av 8/12 1981.
- Representantskapet forutsetter at alle avtaler skal være to-årige. Det avtales reguleringsbestemmelser for 2. avtaleår etter mønster av 1982-oppgjøret».

Sekretariatets forslag til uttalelse fra Representantskapet om Sysselsettingssituasjonen lyder som følger:

«Landsorganisasjonen vil understreke alvoret i den situasjonen landet nå befinner seg i. Det er galt av Regjeringen å skape inntrykk av at norsk økonomi er «på rett vei». De politiske resultater må vurderes i forholdet til hva som er de politiske hovedmål. I Norge er full sysselsetting det absolutt fremste mål. Da er vi ikke på rett vei når ledigheten er fordoblet, og har nådd sitt høyeste nivå siden krigen.

Landsorganisasjonen mener Regjeringen undervurderer konsekvensene av langvarig arbeidsledighet, både for den enkelte og for samfunnet. For den enkelte betyr arbeidsledighet menneskelige og sosiale problemer av store dimensjoner. For samfunnet betyr det større ulikheter og store belastninger på samhold og solidaritet. Særlig ille er det at store grupper ungdom møter sin voksne tilværelse som arbeidsledige. All erfaring viser dessuten at dersom arbeidsledigheten først begynner å øke, så vil den fortsette å øke. Derfor er det nå mye om å gjøre å redusere ledigheten så raskt som mulig.

Landsorganisasjonen har tatt opp med myndighetene spørsmålet om utvidelse av stønadperioden i arbeidsledighetstrygden og måten dagpengene beregnes på. Stønadperioden må utvides til 52 uker for de arbeidsledige. Beregningsgrunnlaget må endres slik at en ikke får redusert dagpenger i den perio-

den en går arbeidsledig. Forskjellsbehandling mellom sjøfolk og øvrige arbeidstakere må opphøre i tråd med Stortingets hensikt. Forøvrig viser Landsorganisasjonen til Dagpengeutvalgets innstilling som myndighetene nå må sende ut til vanlig høring.

Landsorganisasjonen beklager at Regjeringen i denne situasjonen verken har planer eller politikk for hvordan ledigheten skal reduseres. Regjeringens eneste synspunkt i dagens situasjon later til å være formaninger om måtehold og samhold. Landsorganisasjonen er ikke uenig i at måtehold kan være et nyttig virkemiddel hvis den omfatter alle. Landsorganisasjonen vil også understreke behovet for samhold. Men det krever at Regjeringen legger opp til en politikk som kan skape grunnlag for samhold. Det betyr bl.a. at goder og byrder må fordeles rettferdig.

Regjeringen har lagt opp til det motsatte. Det er gitt skattelettelser spesielt til de med høye inntekter. Det er gitt lettelser i formue- og eiendomsbeskatningen og for aksjegevinster. Dette skjer samtidig med at lønnstakerne avkreves sterk moderasjon og at fellesforbruket svekkes på viktige områder.

Landsorganisasjonen og forbundene har ved flere anledninger fremmet forslag for myndighetene med sikte på å bedre sysselsettingssituasjonen. Disse forslagene har i hovedsak gått ut på å stimulere økonomien for nyskaping og vekst. Regjeringen har til nå avvist disse forslagene. Landsorganisasjonen mener Regjeringen tar feil når den avstår fra slike tiltak med den begrunnelse at de er prisdrivende. I en økonomi med stor ledighet og ledig produksjonskapasitet vil økt aktivitet først og fremst gi arbeidsplasser, og ikke kostnadsvekst.

Med den industripolitikk som nå føres innser Landsorganisasjonen at industrien ikke vil kunne stå for noen nevneverdig sysselsettingsvekst i de kommende år. Det er viktig for sysselsettingssituasjonen at industrien ikke utsettes for en ytterligere sysselsettingsreduksjon. Derfor må det nå satses sterkt i industripolitikken for å stimulere til vekst og nyskaping. Landsorganisasjonen er enig i at omstillinger vil være nødvendig, og at virkemidlene først og fremst må settes inn overfor den del av næringslivet som har vekstmuligheter.

Regjeringens industripolitikk er i dag ikke egnet til å skape ny vekst. Virkemidlene sikter entydig mot skattelettelser som er innrettet slik at det først og fremst er rettet mot personer innenfor næringslivet, og ikke mot virksomhet som kan skape

vekst og sysselsetting. Derfor må industripolitikken legges om og innrettes mot nyskappingsprosjekter, forskning og utvikling og tiltak som kan stimulere nyetableringer. Landsorganisasjonen vil i denne sammenheng også understreke behovet for tiltak for å redusere rentenivået.

Sysselsettingsveksten vil i betydelig grad skje i de tjenesteytende næringer. Ikke minst vil offentlig sektor her spille en viktig rolle. Landsorganisasjonen vil peke på at flere forbund i den offentlige sektor har lagt fram forslag til hvordan sysselsettingen kan økes på disse områdene. Dette er ikke bare forslag om økt sysselsetting, men innebærer også at viktige samfunnsoppgaver kan bli løst på en tilfredsstillende måte. Landsorganisasjonen vil i denne sammenheng minne om at alternativet til slik satsing ikke er innsparinger på budsjettet, men å betale ut milliardbeløp i arbeidsledighetstrygd. Landsorganisasjonen mener det bør være bedre å betale folk for å arbeide.

Landsorganisasjonen vil understreke at tariffoppgjørene må foregå i frie forhandlinger mellom partene i arbeidslivet. Vi er også innforstått med at det dermed ligger til partene å ta hensyn til landets økonomiske situasjon. Det er likevel Regjeringen som har det overordnede ansvar for landets økonomi, og det er urimelig at Regjeringen nå legger hovedansvaret for sysselsettingsutviklingen på partene i arbeidslivet. Det er helt urealistisk at partene skal kunne sikre en utvikling som i nevneverdig grad endrer den sysselsettingssituasjonen som svak vekst internasjonalt og stram økonomisk politikk innenlands fører med seg. Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene har vist at bedret konkurranseevne gjennom lave lønnsvekst har svært liten virkning på sysselsettingen. Uten en økonomisk politikk som stimulerer økonomien kan en ikke makte å redusere arbeidsløsheten vesentlig. Norsk utenriksøkonomi viser i dag et betydelig overskudd. Landsorganisasjonen mener Regjeringen bør bruke den handlefrihet dette gir til å føre en økonomisk politikk som kan stimulere produksjonen, investeringene, og dermed sysselsettingen.

På samme måte som foran tidligere oppgjør, har Landsorganisasjonen også foran dette oppgjøret gitt uttrykk for at kravene om forbedringer i inntektene må sees i lys av situasjonen på arbeidsmarkedet. Større satsing fra Regjeringens side for å dempe arbeidsledigheten vil gi et bedre grunnlag for et moderat inntektsoppgjør. For partene vil det derfor være av stor viktighet å vite hva Regjeringen vil foreta seg for å bekjempe arbeidsledigheten.

Derfor vil Landsorganisasjonen be Regjeringen klargjøre om, og i tilfelle hva, Regjeringen vil gjøre for å bedre sysselsettingssituasjonen ut over de beskjedne bidrag som ligger i årets statsbudsjett. Landsorganisasjonen vil be Regjeringen komme med en slik klargjøring innen 10. februar, slik at forbundene kan ha disse tiltakene for øye når de skal formulere sine krav.»

Dirigenten, *Leif Haraldseth*, meddelte at han hadde mottatt et klargjørende endringsforslag fra *Dagfinn Habberstad*, Sekretariatet, til 3. avsnitt på side 1, 3. setning i forslaget til uttalelse om sysselsettingssituasjonen hvor det står: «Beregningsgrunnlaget må endres slik at en ikke får redusert dagpenger i den perioden en går arbeidsledig.»

Dette foreslås endret til: «Beregningsgrunnlaget må endres slik at en ikke får redusert dagpenger etter første år i arbeidsledighet.»

Dirigenten gjorde også oppmerksom på at man i 3. avsnitt på side 2 hadde sløyet ordene «å skape», og at det måtte klare seg med «nyskaping».

Videre meddelte *dirigenten* at han hadde fått følgende tilleggssforslag fra *Sverre Worum*, Skolenes Landsforbund, til forslaget til uttalelse om Tariffrevisjonen, 2. avsnitt i punktet om «Inntektsutviklingen», hvor det står: «Dette kommer av den sterke opptappingen i tilbakebetalingen av husbanklån.» Her tilføyes ordene «og studiefinansieringslån», slik at setningen lyder: «Dette kommer av den sterke opptappingen i tilbakebetalingen av husbanklån og studiefinansieringslån.»

Til slutt refererte dirigenten *Sekretariatets forslag til uttalelse om egenmeldinger i sykelønnsordningen*:

«Landsorganisasjonens representantskap vil «på det sterkeste» protestere mot den begrensning av egenmelding ved sykefravær som det borgerlige flertallet i Odelstinget nå har vedtatt. Vi ser her nok et tilbakeskritt i forhold til de rettigheter og sosiale goder arbeidstakerne har oppnådd.

Landsorganisasjonen har ved en rekke anledninger stilt seg positive til å gjennomføre tiltak som kan begrense sykefraværet i norsk arbeidsliv. Det er klar sammenheng mellom arbeidsmiljø og sykefravær. Derfor må slike tiltak først og fremst sikte mot å fjerne årsakene til kortvarig og langvarig

sykefravær, og må ikke ha som siktemål å fjerne rettigheter arbeidstakerne har oppnådd. Dessuten er det viktig at arbeidet med å redusere sykefraværet bygger på samarbeid og gjensidig tillit.

Landsorganisasjonen ser derfor med spesiell uro på den alminnelige mistillit som kommer til uttrykk gjennom dette vedtaket. Statistikken over fraværutviklingen viser at antall fraværstilfeller har gått ned. Økingen i antall fraværskedager skyldes utelukkende at antallet som går sykmeldingsperioden helt ut har økt fra 8 000 til 12 000 i løpet av to år.

Når Regjeringen nå går til angrep på egenmeldingssystemet, viser det at den ikke har forstått den utfordringen som nå ligger i omfanget av sykefraværet.

Landsorganisasjonen har tidligere anbefalt Regjeringen å trekke proposisjonen om endringer i sykelønnsordningen tilbake. Når Regjeringen likevel har fremmet proposisjonen, vil Landsorganisasjonen nå henstille til Lagtinget å avvise Odelstingets vedtak, slik at nåværende lov kan opprettholdes.»

Debatten:

Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: — NNNs landsstyre har enstemmig gått inn for forbundsvist oppgjør i 1984 — noe som er i samsvar med signaler fra våre medlemmer og forslag fra avdelingene. Det er grunn til å anta at dette skyldes at vi kom ganske godt ut av oppgjøret i 1982, bortsett fra tapet av garantiordningen.

— Vårt standpunkt til oppgjørsformen er således ikke formet av uttalelser om oppgjøret i massemedia, men vi har selv sagt registrert Pål Krabys opptreden. Vi er altså på linje med Sekretariatet når det gjelder valg av oppgjørsform.

— Imidlertid synes jeg forslaget til uttalelse om tariffoppgjøret er lite tilfredsstillende som grunnlag for et forbundsvist oppgjør. I altfor stor grad er den i form og innhold tilpasset et samordnet oppgjør. Den er således ganske annerledes enn foran det forbundsvise oppgjøret i 1982, hvor vi hadde en klar og konsis uttalelse tilpasset oppgjørsformen. Med få endringer kunne vi gjerne ha brukt den uttalelsen om igjen.

I avsnittet om Inntektsutviklingen og i formuleringen av de økonomiske krav i forslaget til vedtak, går jeg ut fra at det ikke er ment å sette tak på de krav forbundene kan sette fram. I de lokale bedriftsvise forhandlinger vil vi ikke ha tak på lønnsglidningen. Like galt må det være å sette tak på de bran-

sjeviske krav i et forbundsvist oppgjør. Dette vil jeg gjerne høre LO-formannens vurdering av.

Å opprettholde kjøpekraften er én sak, i tillegg har vi et betydelig etterslep å ta igjen for våre bransjer som har ligget etter i lønnsutviklingen. Så har vi igjen alle andre som ligger på et urimelig lavt lønnsnivå. Mange har hatt en lønnsmessig tilbakegang igjen etter 1982, og det må rettes opp særskilt.

— I avsnittet om garantiordningen omtales ordningen fra tariffoppgjøret i 1980, og at ordningen førte til betydelig lønnsøkning i 1980 og i 1981 for et stort antall lavtlønte. Det er helt korrekt. Resten av omtalen derimot, er meget upresis, og er egnet til å forvirre. Det var også Tor Halvorsens innlegg her i dag om garantiordningen. Vårt landsstyre sier i sitt vedtak at garantiordningen av 1980 ble vesentlig forringet under oppgjøret i 1982. Dette er en forsiktig beskrivelse. Det blir slått fast i vår uttalelse at mange bedrifter har falt tilbake til langt under 85 prosent av industriens gjennomsnitt, på tross av ordningen vi fikk i 1982. Det vil forbause meg om ikke dette også er tilfelle i andre forbund.

— Garantiordningen av 1982 garanterer ikke lønningene på noe som helst nivå for noen. Den gir i beste fall tillegg som tilfaller alle i bransjen, uansett høy eller lav lønn, og da på bekostning av de lavest lønte. På denne bakgrunn er det merkelig at noen uttaler seg som om vi fortsatt har ordningen av 1980. Det er således ikke rart at forvirringen er stor i massemedia. Til og med vår egen presse omtaler ordningen den ene gangen som om den sikrer lønnsnivået på 85 prosent for den enkelte — en annen gang for grupper av arbeidstakere.

— Det var nylig et intervju med Tor Halvorsen i Arbeiderbladet, hvor det ble stilt følgende spørsmål: «LO krever også opprettholdelse av den såkalte lavtlønnsgarantien, d.v.s. at ingen skal tjene under 85 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn?» Dette ble ikke korrigert.

Dette har jo ingen ting med virkeligheten å gjøre, idet ordningen aldri har virket slik. På bakgrunn av ordningen av 1982, så kan gjerne Lavtlønnsfondet nedlegges og innbetalingen opphøre. Derimot er det sterkt å beklage dersom fondstanken og idéen om overføringer til de lavtlønte også forlates. Det er således å beklage at det så å si bare er de negative sidene ved fondet som til de grader har blitt fokusert. Den solidaritetstanken som fondet bygger på, er blitt helt borte.

— Hva har vi så gjort for å motvirke dette? Ja, det er magre

tider for den solidariske lønnspolitikken. «Den enkelte bedrift må selv bære sine lønnskostnader», er bl.a. en uttalelse som brukes i forbindelse med fondet. Hvorfor er det bare i forbindelse med fondet denne tesen gjelder. Hvorfor gjelder ikke dette prinsippet i forbindelse med de statlige overførings- og støtteordninger som omfatter mange bedrifter og bransjer, og som ikke er ment som støtte til bedriftenes lønnskostnader, men selvsagt er et ledd i sysselsettingspolitikken. I praksis er imidlertid dette det samme, og for bedriftene betyr det vel mindre hvorvidt pengene kommer fra staten eller fra et lavtlønnsfond.

— La meg, for ikke å bli misforstått, sterkt understreke at også jeg er for de statlige overføringsordningene. Jeg vil bare påpeke manglende logikk i enkelte uttalelser, og peke på sentrale spørsmål for oss.

— Landsstyret i NNN støtter kravene om arbeidstiden og forsikringsordningen. Vi er innstilt på å gjennomføre et forbundsvist oppgjør fullt og helt. At det blir uhyre vanskelig, er vi selvsagt klar over. Vi vet at N.A.F. kanskje i enda sterkere grad enn i 1982 vil forsøke å samordne oppgjøret. Det må derfor ikke bli slik at uttalelsen fra Representantskapet, eller handlinger fra vår side, gjør det lettere for Norsk Arbeidsgiverforening. I så fall vil det være en fare for at utviklingen kan svekke fagbevegelsen.

— Jeg har ikke funnet å ville fremme konkrete forslag, men jeg har vurdert å la være å stemme. I første omgang har jeg imidlertid funnet å ville markere mitt syn på denne måte.

Odd Bach, Norsk Transportarbeiderforbund, gjorde merksam på at han tilhørte dem som hadde en absolutt pragmatisk holdning til oppgjørsformen, og som gang på gang har opplevd de mer prinsipielle diskusjonene omkring oppgjørsformen som langt på vei meningsløs. — På den annen side er jeg klar over at det er en rekke av medlemmene som ønsker å finne et slags holdepunkt for å definere oppgjørsformen, og da gjerne ut fra de vedtakene som gjøres i denne forsamlingen.

— Nå sies det vel ikke i det fremlagte forslaget til uttalelse at vi går inn for et forbundsvist oppgjør i 1984, men det konstateres at en ikke vil følge opp det som ligger i felleskravene, og som normalt ville føre til et samordnet oppgjør. Det som ligger i kortene er vel da en mellomting mellom forbundsvist og samordnet oppgjør. Jeg tror imidlertid det vil bidra til å skape yt-

terligere forvirring ute blant medlemmene, selv om vi kanskje mener at vi vet hva vi vedtar.

— Når jeg sier det ikke er et forbundsvist oppgjør, er det bl.a. fordi det vi inviteres til å vedta ligger langt utenfor den definisjonen LO-formannen selv ga i forbindelse med diskusjonen om tariffoppgjøret i 1982. Jeg har også vanskelig for å se, med de rammene som er lagt i strekpunktene i uttalelsen, at vi er i nærheten av et forbundsvist oppgjør.

— På side 4 i forslaget til uttalelser tar man til etterretning at N.A.F. gir uttrykk for en avvisende holdning til å gå i forhandlinger om de sentrale punktene som er skissert fra vår side. En peker på Regjeringens utspill, og mener at dette skaper en spesiell situasjon, som gjør at en vil ha meget begrensede muligheter til å lykkes med en samordnet oppgjørsform i 1984. Det sies at LO på den bakgrunn ikke ønsker å gå inn i et oppgjør som etter all sannsynlighet vil ende i tvungen lønnsnemnd for fellesskapet under ett, og at det vil være større muligheter for å nå fram ved at forbundene forhandler hver for seg.

— Jeg vil da først og fremst minne om erfaringene fra oppgjøret i 1982, hvor vårt utgangspunkt — tilsynelatende også akseptert av N.A.F. — var et forbundsvist oppgjør. Fra vårt forbunds side har vi gjentatt ganger gitt uttrykk for at 1982-oppgjøret, til tross for at vi mente å ha et forbundsvist oppgjør, var ett av de mest samordnede oppgjør vi har hatt etter krigen. Skulle det tilsi — når en har tatt N.A.F.s og Regjeringens utspill til etterretning — at vi vil møte en annen holdning i 1984? Kraby har sagt at uansett hva LO vedtar når det gjelder oppgjørsformen, så vil N.A.F. sørge for at oppgjøret blir samordnet.

— Det er tydeligvis en del av resonnementet at det i bransjeorganisasjonene sitter mennesker som er mere opptatt av å få resultater enn de som sitter i Centralstyret i N.A.F. Jeg skal i og for seg ikke påstå at det er en gal observasjon, men jeg er like sikker på at ved selve forhandlingene vil det bli en klar innordning etter de retningslinjer N.A.F. trekker opp sentralt. De beste mulighetene for å oppnå lønsmessige resultater ligger sannsynligvis i at de enkelte bedrifter og virksomheter antagelig vil være mere opptatt av på et senere tidspunkt å diskutere bl.a. lønsforholdene innenfor rammen av sin egen virksomhet. Så rasjonell er bedriftsledelsen i Norge i dag.

— Det er tidligere, korrekt nok, gitt uttrykk for store bekymringer for at lønnsutviklingen de senere årene har flyttet seg fra de sentrale forhandlingene og til den mer «ukontroller-

te» lønnsglidning i tariffperioden. Mens vi i begynnelsen av 1970-årene hadde en lønnsøkning i form av glidning på ca. 44 prosent, har en i begynnelsen av 80-årene 66 prosent. To tredjedeler av lønnsutviklingen skyldes altså ikke resultatet av sentrale forhandlinger, men lønnsglidning på de enkelte arbeidsplasser. Jeg har inntrykk av at dette til en viss grad er uavhengig av hvorvidt det foreligger bestemmelser om lokal forhandlingsrett.

— Jeg tror dessverre at resultatet av oppgjøret i 1984 vil forsterke denne utviklingen. Det vil antagelig oppstå situasjoner innenfor enkelte områder hvor man vil få en slags underhåndsforsikring om at tingene vil kunne ordnes på et senere tidspunkt, men at våre motparter i N.A.F. med beklagelse må konstatere at de føler seg forpliktet til å følge det opplegget N.A.F. sentralt forlanger skal bli fulgt. Jeg er, i likhet med mange andre, betenkt over at vi ved denne ukontrollerte lønnsglidningsutviklingen mister kontrollen, og gir fra oss muligheten til virkelig å hjelpe de som har krav på hjelp i sin lønssituasjon, nemlig de lavtlønte. Jeg er klar over at enkelte forbund mener å ha gode erfaringer, men jeg tror ikke det er representativt for det totale bildet.

— Jeg vil ikke stille konkrete forslag, fordi jeg tror det jeg oppfatter som en slags erkjennelse i uttalelsen, også på mange måter reflekterer situasjonen ute på arbeidsplassene. Det er nok en del som med gru ville se frem til en situasjon hvor en reelt sett måtte diskutere muligheten for å få en storkonflikt til våren. Tvungen lønnsnemnd vil ikke bli brukt verken i større eller mindre grad ved forbundsvise oppgjør enn ved samordnede oppgjør. Den tradisjonen er så fast innarbeidet, at tvungen lønnsnemnd får vi uansett regjering og uansett årsak til konflikten.

— Jeg vil gjerne stille et konkret spørsmål når det gjelder det siste avsnittet i kapitlet om oppgjørsformen på side 4 i uttalelsen, hvor det sies: «Selv om forhandlingene gjennomføres forbundsvist, forutsetter Representantskapet at Sekretariatet sørger for den nødvendige tariffpolitiske styring av oppgjøret, slik at vi oppnår en samlet og enhetlig opptreden med sikte på o.s.v. . . .» Hva mener man egentlig med denne formuleringen? Hva slags tariffpolitisk styring er det man snakker om, og hvordan vil den samlede enhetlige opptreden kunne komme til uttrykk i det øyeblikket forbundene hver for seg konstaterer at de ikke er i stand til å oppnå et tilfredsstillende resultat?

Sidsel Bauck, Handel og Kontor i Norge: — Så er vi her igjen. Og igjen har avisene kunnet fortelle at alt blir enstemmig vedtatt!

La meg si det med en gang — jeg skal ikke gå inn for noe annet enn den enstemmige innstillingen. Men jeg vil gjerne sende noen ord med på veien.

Handel og Kontors representanter pleier for øvrig å gå inn for forbundsvise oppgjør — som oftest har vi måttet slåss for det i denne forsamling — med utgangspunkt i våre egne vedtak. Men vi har også i våre vedtak forpliktelser til å vurdere den aktuelle situasjonen.

Og denne gang, formann, er den aktuelle situasjonen slik at de store prinsipielle krav vi har samlet oss om vel er av en slik karakter at de best kan løses ved felles innsats, ved bruk av vår samlede styrke.

Jeg tenker særlig på kravet om lik arbeidstid — 37,5 timers uke — nå også lansert av LO-formannen, om enn varsomt, som et skritt i riktig retning mot 6-timers dagen — det er gullkornet, formann!

Videre tenker jeg på lavlønnsgarantier. Jeg er langt på vei enig i Frøyslands beskrivelse av premissene — det er mer premisser for samordnet oppgjør enn for forbundsvise.

Jeg forstår imidlertid den vurdering som ligger til grunn for Sekretariatets forslag — bl.a. N.A.F.s utspill — og aksepterer vurderingen, om enn under tvil.

Men jeg viser i denne forbindelse til den klare forutsetning som ligger i uttalelsen om at:

Selv om forhandlingene gjennomføres forbundsvist, forutsetter Representantskapet at Sekretariatet sørger for den nødvendige tariffpolitiske styring av oppgjøret slik at vi oppnår en samlet og enhetlig opptreden med sikte på full utnyttelse av LOs samlede styrke.

Dette er noe av det viktigste som står i det foreliggende dokument.

Noen ord om lavlønsspørsmålet — garantiordninger og lavlønnsfond.

Vi er enige om at Lavlønnsfondet i nåværende form ikke holder mål. Nedtrapping er vedtatt. Men hva setter vi i stedet?

Jeg minner om oppgjøret 1983 da noen av de som skulle ta ut de største lavlønnsstilleggene i mange tilfeller følte seg nødt til å gi avkall på dette av hensyn til arbeidsplassene.

Jeg har sagt før i denne forsamling — og jeg gjentar — dette

må være uakseptabelt for vårt fellesskap i LO — i solidaritetens navn. Vi må finne fram til solidariske alternativer.

Dette var noe av bakgrunnen for at jeg på representantskapsmøtet i juni i fjor fremmet forslag om et debattopplegg om tariffpolitikk «Solidarisk lønnspolitikk» som skulle sendes grunnorganisasjonene i august. Svarfristen skulle settes så tidlig at resultatet skulle kunne behandles på representantskapsmøtet her i dag — foran tariffrevisjonen 1984 og på bakgrunn av et saksdokument sendt ut på forhånd til Representantskapet. Forslaget ble oversendt Sekretariatet for vurdering.

Jeg er klar over at mange forbund allerede var igang med diskusjoner — og jeg er også klar over at forberedelsene til LO-kongressen var igang — men jeg mente — og mener fortsatt — at saken skulle vært forberedt for dette Representantskapet med nødvendige saksdokumenter.

Jeg er selvsagt glad for at Sekretariatet har hatt en arbeidsgruppe som nå har lagt fram ulike alternativer for nedtrapping av fondet. Imidlertid vil jeg understreke, formann, at hvis Sekretariatet virkelig ønsker å drøfte denne og andre saker med Representantskapet, må slike dokumenter sendes ut på forhånd.

I det foreliggende grunnlagsmateriale for tariffoppgjøret 1984 er vi ikke kommet langt nok i denne saken.

Det *haster* å få en avklarende debatt innenfor våre rekker — og ikke bare i Sekretariatet, med all respekt for de som sitter der.

Jeg minner om åpningen på forrige LO-kongress hvor det bakerst fra galleri som en del av opplegget ble ropt ISFJELL.

Jeg tror vi har mange isfjell i det farvannet vi er i og skal i.

Og som kjent er mesteparten av isfjell ikke synlig, men desto farligere.

Det er bare i et stort fellesskap, formann, vi kan oppdage isfjellene og komme velberget gjennom og fram til målene.

La meg til slutt håpe at våroppgjøret 1984 blir en manifestasjon av solidaritet og et vitnemål om at vi *kan* når vi vil!

Jeg hører til de som mener at vil vi målene, må vi også ville midlene.

Det er et stykke arbeid som skal gjøres — og vi er beredt. Lykke til!

Ove Dalsheim, Norsk Jernbaneforbund, henviste til representantskapsmøtet som ble avholdt for å gjennomgå resultatene

av det forbundsvise oppgjøret i 1982. — Jeg forlot dengang representantskapsmøtet med inntrykket av at det rådde en sterk usikkerhet om hvorvidt det forbundsvise oppgjøret i 1982 svarte til de forventningene man hadde på forhånd.

— Jeg konstaterer med en viss tilfredsstillelse at flere har hatt de samme tankene, og jeg er fullt ut enig i de betraktningene og den konklusjon Odd Bach trakk opp i sitt innlegg.

— LO-formannen kom i sin innledning inn på at det nå skulle sendes ut et debattopplegg, slik at fagbevegelsen skulle gis anledning til å diskutere prinsippene omkring de fremtidige tariffoppgjør. Det er på tide at det kommer. Det er mulig at enkelte nå vil si at jeg tenker sektorvis og forbundsvise, men en rekke tillitsvalgte innenfor den offentlige sektor kommer nå i den situasjon at forvirringen mer eller mindre synes å være total når det gjelder prinsippene ved fremtidige tariffoppgjør.

— Hele dette problemkomplekset har vært ute til diskusjon i grunnorganisasjonene, og konklusjonen er klar. Med bakgrunn i de erfaringer vi høstet ved oppgjøret i 1982, går det igjen som en rød tråd, at man denne gang helst så et samordnet oppgjør. Jeg er fullstendig klar over at det ligger politiske betraktninger som bakgrunn for den innstillingen Sekretariatet har lagt fram, og det aksepterer jeg selvfølgelig. Men jeg må tross alt få gi uttrykk for at jeg og en del andre også nettopp har betraktet de samordnede oppgjør for å være den oppgjørsformen som best ivaretar felles interesser innad i Landsorganisasjonen. Det er imidlertid mulig at det er slik Odd Bach sa, at det som nå er skissert opp og lagt fram som Sekretariatets forslag overfor Representantskapet, er formulert på en slik måte at det er en mellomting mellom samordnet og forbundsvist oppgjør.

— Jeg har aldri vært kjent for å være redd, men den «julina» jeg fikk da jeg kom hjem til mine organisasjonsledd etter å ha gått inn for forbundsvise oppgjør når medlemsmassen ville ha samordnede oppgjør, gjør at jeg ser med gru fram til å komme hjem.

— Jeg trekker den samme konklusjon som Frøysland gjorde, men i motsetning til ham, så akter jeg ikke å avgi stemme når dette kommer opp til avstemning.

Svein Fjellheim, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: — Når det gjelder punktet i uttalelsen om forholdet til andre grupper, så skjønner jeg for såvidt nødvendigheten av å ha det med. Men jeg håper imidlertid jeg kan få en for-

sikring fra LO-formannen om at innholdet i uttalelsen ikke kan tolkes som om dette er et tak på en eventuell glidning for de av våre grupper som er blitt hengende etter i den lønnsutviklingen som har vært siden forrige lønnsoppgjør. Det er ennå en rekke bransjer og grupper som ikke har innebygd lokal forhandlingsrett. Lønnsutviklingen lokalt blir lagt til grunn i disse nye beregningene, med etterslep og overheng, for de tillegg som gis ved sentrale tariffoppgjør. For de som da overhodet ikke har hatt en slik lønnsutvikling, sier det seg sjøl at resultatet blir at disse grupper får en stadig senking av sin kjøpekraft. De får lave sentrale tillegg selv om de ikke har fått den lønnsglidningen som er lagt til grunn for det tarifferte tillegget. I den anledning kan jeg nevne ett eksempel: På en bedrift, Norway Food i Stavanger, har de som jobber akkord 40 kroner timen, noen ganger under. De betaler 35 øre til Lavlønnsfondet, som bl.a. bidrar til å utbetale lønninger til folk som jobber i bedrifter med millionoverskudd. Det er i seg sjøl et tankekors, i tillegg til at disse overhodet ikke har noen lønnsglidning, og ikke har lokal forhandlingsrett. Garantiordningen makter ikke å hente inn denne skjevheten. Det er uakseptabelt at man har fått slike utslag på Lavlønnsfondet som man har, og jeg er glad for at man nå har tenkt på en nedtrapping og endring av ordningen, slik at det er bedriftene sjøl som skal betale det lønnsnivået som den enkelte skal ha.

— Når det gjelder oppgjørsformen, så er jeg veldig glad for at det blir et forbundsvist oppgjør. Men det er vel lagt opp slik etter at det har foregått forhandlinger i massemedia mellom LO og N.A.F.s ledelse, med tilbud, krav, avslag o.s.v. Derfor har man landet på et forbundsvist oppgjør, og derfor er kanskje prinsippene i uttalelsen ikke så gjennomgripende, idet det bærer mer preg av samordnede oppgjør. Jeg tror imidlertid LO som organisasjon styrkes ved at en går inn for forbundsvise oppgjør. Erfaringsmessig gir dette noe høyere tillegg, og det har etter hvert blitt et tankekors at de sentrale tilleggene bare utgjør ca. en tredjedel av lønnsutviklingen.

— En må ved dette oppgjøret sørge for at de grupper som ikke har lokal forhandlingsrett i sine avtaler nå får det innebygd. Det står ikke i motsetning til en sosial utjevning av lønningene. Det er ingen fastsatt regel at man ikke foretar en sosial profil på de tilleggene som gis lokalt. Det som er usosialt er egentlig at det bare er enkelte grupper som har denne retten i dag. Såvidt jeg husker ga formannen på Representantskapsmøtet i ju-

ni uttrykk for at man burde søke å få til slike avtaler for alle våre grupper i stedet for å ta denne retten fra de som har den.

— Regjeringens propaganda går ut på at det er våre medlemmers lønnstillegg som skaper de store problemene for arbeidsplassene som en i dag har. Fagbevegelsen kan ikke akseptere, at når man som organisasjon har vist måtehold ved lønnskrav, så skal man i tillegg bære ansvaret for den store arbeidsløsheten. Samtidig som Regjeringen gir skattelette til folk med høy lønn og fast arbeid, når man har over 70 000 arbeidsløse. De sosiale goder som fagbevegelsen, i nært samarbeid med Det norske Arbeiderparti, har bygd opp gjennom mange, mange år, er Regjeringen nå i ferd med å rive i stykker. Og det er vel også et tankekors for oss at det er grupper utenfor LO som de siste tre årene har hatt den største lønnsutviklingen. Det er altså ikke LOs medlemmer som mangler ansvarsfølelse.

— Jeg håper vi ved dette oppgjøret kan få resultater som styrker LO som organisasjon, og at det igjen blir våre industriarbeideres lønninger som blir lønnsledende og retningsgivende for lønnsbildet.

Dirigenten refererte følgende endringsforslag, framsatt av Hammon Hovind, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, til Sekretariatets forslag til *uttalelse om egenmeldinger i sykelønnsordningen*:

I 1. setning tilføyes «vil på det sterkeste» slik at det lyder: «LOs representantskap vil på det sterkeste protestere o.s.v.»

Leif Lund, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, ville gjerne kommentere punktet i Sekretariatets forslag til uttalelse om tariffrevisjonen som gjelder lik arbeidstid.

— Innledningsvis står det at man tar sikte på en utjamning av den urettferdige forskjell i arbeidstid som eksisterer mellom de forskjellige arbeidstakergrupper. Det står at en del av disse kostnadene må tas igjen ved økt produktivitet, og dette synes jeg ikke burde være med. Bakgrunnen for dette er at de som føler arbeidstiden mest urettferdig, er de som har det hardeste produksjonspresset. Det er ikke rom på samlebåndene eller på gulvet til økt produktivitet. Og det er ikke rettferdig at hver gang det skal skje en rettferdig utjamning i samfunnet, så skal det koste noe for dem som føler det mest urettferdig.

— Jeg synes vi skulle vurdere å ta bort siste avsnitt, og heller ta sikte på at det bør være arbeidsgiverne som betaler. Vi

har nå opp gjennom 70-årene blitt målt av alle slags beregningsutvalg, slik at det ikke er rom for mere produktivitet for å få utjamnet denne urettferdigheten i arbeidstid.

Jardar Hendricksen, Østfold fylke, sa seg meget fornøyd med den foreslåtte tilføyelsen i forslaget til uttalelse om egenmeldinger i sykelønnsordningen, og mente at det var en unødvendig belastning for folk som kommer i en situasjon hvor de må benytte egenmelding. — Konsernledelsen i vårt konsern har sagt det klart og tydelig at hvis det blir endringer i ordningen, så skal vi få beholde den nåværende ordning. Problemet for oss er de eldre langtidssykmeldte, noe som også er dokumentert. Jeg kan derfor ikke skjønne hvorfor man skal bli misunneliggjort på denne måten.

— Når det gjelder tariffoppgjøret, så har Kraby uttalt seg som vanlig, men det er dokumentert at det er industriarbeiderne som har hatt en lønsmessig tilbakegang. Jeg kan heller ikke forstå at man via statistikk kan dokumentere at det har vært en reallønnsvekst, når vi vet at maks. tillegg for en industriarbeider var 1500—2000 kroner. Så får man da økte renter, økte kommunale avgifter, økte avdrag på studielån og andre lån. Husbanken fyller ikke lenger sin rolle som Husbank, et Husbanklån er i dag faktisk dyrere enn mange private lån.

— Hva skal vi gjøre hvis Kraby opprettholder sin påstand om å samordne oppgjøret uansett hvilken oppgjørsform vi vedtar? Skal det komme noen reaksjon fra vår side? Jeg har en sterk mistanke om at våre enkelte motparter vil trenere forhandlingene, slik at de kommer i en gunstig situasjon. Hvis det blir tilfelle, har jeg virkelig lyst til å aksjonere, men det er kanskje et spørsmål om hvorvidt LO vil være med på det? Jeg er klar over hva som skjedde forrige gang vi fra LO prøvde med et opplegg. Jeg synes imidlertid det nå begynner å bli mye som blir tatt ifra oss, i stadig små drypp, ikke minst på helsesektoren.

— Kraby bagatelliserte lønnsforskjellene, men det er en kjennsgjerning at det er lønnsdifferanser som har økt med opptil 50—60 000 kroner i løpet av denne tariffperioden.

— Når det gjelder forslagene fra Sekretariatet til uttalelser, så har jeg tidligere anmodet om at papirene blir sendt hjem til representantskapsmedlemmene. Vi kommer nå i en veldig vanskelig situasjon i saker som er så viktige som de vi nå behandler. Forslaget til uttalelse om sysselsettingssituasjonen, inneholder følgende: «LO vil understreke behovet for sam-

hold», og de stiller da det samme kravet til Regjeringen. Men etter den borgerlige regjeringens synspunkter så har de et samhold overfor sine partnere. De er ikke interessert i noe samhold med oss. Vi lager uttalelser og resolusjoner, både fra lokalt og sentralt hold, men det hjelper ingenting. Stort sett går dette bare i papirkurven.

— Fristelsen til ikke å stemme over disse uttalelsene er stor, men jeg kommer antagelig til å stemme.

— Jeg vil ikke akseptere at om vi forlanger en reel lønnsvekst, så er vi årsaken til at våre arbeidskamerater mister arbeidet. Det er ene og alene Regjeringen som er årsak til dette.

Egil Bøckmann, Handel og Kontor i Norge: — Tidlig i fjor høst var det en utbredt oppfatning blant tillitsvalgte fra mange forbund, at vårens tariffrevisjon måtte få en form for samordning. Også i mitt eget forbund, hvor kanskje utenforstående kan tro at en forbundsvis oppgjørsform er opphøyet til prinsipp, så man en samordning som en sannsynlig form. Grunne til dette var åpenbare: Sentrale felles saker som kalte på en felles enhetlig løsning for alle LO-organiserte.

— Så kommer det da utspill i massemedia fra N.A.F. om null i generelt tillegg, tak på lønsglidningen og avvikling av lavlønnsordningen. Og Regjeringen blander seg inn i oppgjøret med krav om en ramme som i praksis betyr null i generelt tillegg. Kraby & Co inntar en stadig mer ytterliggående høyreprofil, og samspillet med den Høyre-dominerte regjeringen blir bedre og bedre. Men denne aggressive N.A.F.-linjen, med maksimale null-løsninger som utgangskrav, er ikke noe nytt ved dette oppgjøret. Det er deres oppgave å sikre eierinteressene i medlemsbedriftene i størst mulig omfang, og de er tjent med svekket kjøpekraft for LOs medlemmer, og stopp i utviklingen av sosiale goder. Men samtidig ønsker de at markeds-mekanismene skal få rå på arbeidsmarkedet. Gjennom forskjeller i bedriftenes og bransjenes lønnsnivå skal det konkurreres om kvalifisert arbeidskraft. Slik blir da en null-løsning ved sentrale oppgjør med markedsbestemte lønninger N.A.F.s linje.

— Men for Landsorganisasjonen og fagforbundene er det alvorlig om de sentrale lønsforhandlingene undergraves ytterligere, for da blir også fagbevegelsens innflytelse mindre. Den sjaltes ut til fordel for husforeninger.

— Jeg er fremdeles av den oppfatning at et solidarisk lønnsoppgjør krever en sterk samordning, men jeg innser at det her

er et klart flertall for en forbundsvis oppgjørsform som jeg nærer skepsis til. Jeg vil imidlertid slutte meg til flertallet på vilkår jeg skal komme inn på. Men jeg vil gjerne si at jeg er litt forundret over den vekt det her legges på tvungen lønnsnemnd, som etter min mening kan bli resultatet uansett oppgjørsform. Som medlem av Representantskapet misliker jeg at sekretariatsmedlemmer utbasunerer oppgjørsformen i pressen før det er drøftet i de forskjellige forbund, i Sekretariatet og i Representantskapet. Dette er uttrykk for manglende respekt for Representantskapet som besluttende organ.

— Vi må prøve å ikke trække opp alle sporene fra oppgjøret i 1982. Jeg har selv i denne forsamlingen sagt at det var flere positive trekk ved 1982-oppgjøret, bl.a. forbedringen av de lokale lønnsforhandlingsbestemmelsene for vårt forbunds vedkommende. Men noe eksempel på solidarisk lønnspolitikk i pakt med LOs inntektspolitiske program, har ikke de siste oppgjørene vært, med et beskjedent generelt tillegg og sterk lønnsglidning, med derav følgende lavt tillegg også for grupper av fagorganiserte uten eller med liten lønnsglidning. Det er en ond sirkel som vi må komme ut av. Og det vil være en del av den foreslåtte tariffpolitiske styring fra Sekretariatets side å medvirke til at mesteparten av lønnsutviklingen foregår ved sentrale tillegg og indeksbestemmelser i avtalene. Men det bør også være taktisk fornuftig å møte N.A.F.s null-linje med krav om kjøpekraftforbedringer for alle med lavere og middels inntekter.

— N.A.F.s «blåpapir»-taktikk fra 1982, med Riksmeklingsmannens hjelp, må denne gang motvirkes effektivt. Dette blir en vanskelig oppgave, som vil kalle på sterk fellesskapsfølelse, og god taktikk og styring i Sekretariatet. Etter min oppfatning må Representantskapets vedtak her i dag forplikte forbundene hva angår de felles krav. De må ikke droppes til fordel for kronetillegg og særkrav, og kampfond må disponeres som om de var felles. Min konklusjon er da at det må bli et forbundsvist oppgjør med sterk samordning fra Sekretariatets side, og klare begrensninger i det enkelte forbunds råderett.

— Når det gjelder garantiordningen og Lavlønnfondet, så deler jeg de betraktninger som er lagt fram her i dag, spesielt av Frøysland.

Einar Hysvær, Sekretariatet: — Vedtakene i Representantskapet har de senere årene båret preg av at fagbevegelsen har vært mest opptatt av sysselsettingen, noe som jo også har vært

naturlig i en situasjon med stadig stigende arbeidsløshet. Vi i fagbevegelsen har vist stor moderasjon og stort ansvar for å sikre industriens konkurranseevne, og dermed sikre sysselsettingen.

— Etter hvert har vi fått vite at det ikke er riktig at lønnsutgiftene har så stor betydning for vår konkurranseevne. Fagbevegelsens medlemmer kan således kreve og ta imot lønnstillegg med god samvittighet. Det fører ikke automatisk til arbeidsledighet, slik Kraby, Presthus og Willoch påstår ved enhver given anledning. En kan vel ikke legge skjul på at med den gjennomslagskraft TV har, er det vel fare for at dette er blitt en holdning og en oppfatning som har nådd langt, langt inn i våre egne rekker. Nå vet vi at økningen i arbeidsledigheten også har andre årsaker. Selv om vi har vist stor grad av moderasjon, f.eks. ved «mini-oppgjøret» i 1983, har vi bare fått økt arbeidsløshet. Har vi vist for stor grad av moderasjon, uten at det egentlig hadde noen hensikt? Samtidig som våre medlemmer i industrien har vist moderasjon, har det skjedd en betydelig lønnsutvikling på funksjonærsiden, spesielt blant høytlønnsgupper utenfor LOs område. De som er så høyt på strå at de ikke har behov for å forhandle om sine lønnstillegg får de høyeste tilleggene, foruten at de høster fordelene ved en usolidarisk skattepolitikk. For å følge utviklingen innenfor det private næringsliv har organisasjonene i den offentlige sektor fremmet krav og fått gjennomslag for å være med på denne utviklingen. Jeg viser i den anledning til justerings- og normeringsoppgjøret i den offentlige sektor høsten 1983, med opprykk på ett lønnstrinn fra lønnstrinn 27 til 33, og to lønnstrinn for lønnstrinn 34 til 37. Vi kan trygt regne med at lønnsjusteringene i tilsvarende stillinger i det private næringsliv i alle fall ikke ligger under dette nivået. For å nevne et ferskt eksempel: Vinmonopolets ledelse, som kjempet så drabelig mot våre medlemmers lønnskrav høsten 1982, har nettopp bevilget seg lønnstillegg i størrelsesorden 20–30 000 kroner for sine toppstillinger.

— Vi har den siste tiden vært vitne til en utvikling med stadig større lønnsforskjeller mellom vanlige lønnsinntekter og høytlønnsgruppene. Dette er et forhold som skulle gjøre det vanskelig for oss i våre posisjoner å be våre medlemmer om å vise moderasjon. Det er også andre forhold som viser det urimelige i å vise moderasjon. Det står f.eks. ikke så dårlig til med betydelige deler av nærings- og nytelsesmiddelindustrien, som til dels har hatt en fantastisk utvikling med betydelige

overskudd. Deler av denne industrien har således meget stor lønnsevne. Om nå våre medlemmer i disse store, rike bedrifterne viser moderasjon — så får eierne beholde mer av fortjenesten for seg sjøl.

— Jeg har vært med på behandlingen og utformingen av det foreliggende forslag til uttalelse, men jeg har likevel visse motforestillinger. Spesielt gjelder dette punktet om forholdet til andre grupper. Det har jo tidligere vist seg at slike formuleringer ikke har noen betydning utad. De gruppene man her viser til tar ikke hensyn til hva som står om dette i vedtak fra LOs representantskap. Det er vel heller fare for at slike formuleringer kan brukes innad for å sikre at den ene gruppen ikke får mer enn den andre.

— I forbundsvisse oppgjør snakkes det så mye om at N.A.F. er så flinke til å samordne oppgjøret. Men N.A.F. får vel egentlig god hjelp her når det først foreligger ett anbefalt forslag, så er man ikke så interessert i at andre senere skal komme ut med et bedre resultat. Enn om vi engang kom i en slik situasjon at vi kunne føre reelle forbundsvisse forhandlinger, hvor lønnsevnen og den aktuelle situasjonen innenfor det enkelte område, samt partenes evne og vilje til å føre reelle forhandlinger, ville være utslagsgivende. De som føler det nødvendig å anbefale lite eller intet ved tariffrevisjonen, må gjerne få lov til det, men det bør ikke stilles krav om at alle andre skal gjøre det samme.

— Vi får håpe at vedtaket i Representantskapet ikke legger hindringer i veien for forbundene til å rette opp skjevheter i de enkelte overenskomstområder. Ikke bare skjevheter som har oppstått i den siste tariffperioden, men skjevheter som kanskje har vært der lenge. Man kan ikke rette opp alle skjevheter ved ett oppgjør.

— Jeg tror vi står foran et meget vanskelig tariffoppgjør. La oss likevel vise at vi er i stand til å gjennomføre vårt vedtak om forbundsvisse oppgjør.

— Jeg vil gjerne understreke at det foreliggende forslag er et kompromiss og et resultat av lange møter, både i inntektspolitisk utvalg og i Sekretariatet. Avsnittet om garantiordningen er endret i forhold til det første utkastet, og det er endret slik at det også er lettere for oss i NNN å akseptere det. Jeg synes det er positivt at vi har fått markert at det er snakk om to forskjellige garantiordninger, garantiordningen av 1980 og 1982. Jeg synes derfor at det forslaget som foreligger bør vedtas også av vårt forbunds representanter.

Yngve Hågensen, Sekretariatet, ville gjerne knytte en del kommentarer til notatet som er lagt fram for Representantskapet vedrørende Lavlønnsfondet og garantiordningen. Et notat som er utarbeidet av den arbeidsgruppa Sekretariatet nedsatte, og som LO-formannen viste til i sitt foredrag.

— Jeg føler meg imidlertid først beføyet til å kommentere en del av innholdet i Rolf Frøyslands innlegg. Som Representantskapet kjenner til, var NNN det forbundet som i forbindelse med tariffoppgjøret i 1982 ikke var tilfreds med den garantiordningen som ble en del av oppgjøret i 1982.

— Som Einar Hysvær nevnte, har vi gjennom det forslaget som foreligger til Representantskapet fra Sekretariatet, forsøkt å ivareta de realiteter som ligger til grunn i NNNs holdning ved følgende formulering:

«Den garantiordning som ble gjennomført i 1980 representerte en kraftig lønnsforbedring for betydelige grupper av de aller laveste lønte. Selv om endringene av garantiordningen ved tariffrevisjonen 1982 hadde ulik virkning for de forskjellige overenskomster, har den fortsatt stor betydning.»

— Det er det som er realiteten. Den har ulik virkning, og jeg aksepterer at for NNN kan det være et problem i enkelte sammenheng, men av den grunn å konstatere at garantiordningen for alle de andre forbundene ikke har betydning, det synes jeg, Frøysland, at du bør overlate til de øvrige forbund å ha en mening om. De har gjennom forhandlinger i et forbundsvist oppgjør kommet til et resultat de har anbefalt, og medlemmene har godkjent det. Og det vil jeg tro at de fleste respekterer. Jeg håper det kommer den dagen da du også, Frøysland, kommer til den erkjennelse.

— Det er nemlig også en realitet at problemene innenfor NNN ikke bare er de du beskriver. Det er også en realitet at det er en del av deres overenskomstområder som har større lønnsforskjeller på den enkelte bedrift enn jeg vet om innen noe annet område. Og når lønnsforskjellene kan være opptil 100 % på samme bedriften innenfor samme bransje, så er det åpenbart at det er umulig, gjennom et opplegg som garantiordningen er ment å dekke, å løse den type problemer.

— Solidarisk tariffpolitikk nytter det bare ikke å drive ved sentrale tariffoppgjør, uavhengig av om de er forbundsvisse eller samordnet. Man må få gehør for at det synspunktet blir ivaretatt også i den daglige tariffpolitikk på den enkelte bedrift. Der ligger hovedproblemet når det gjelder de overenskomstområder dere er mest opptatt av. Vi må også huske at

oppgjøret i 1982 når det gjaldt garantiordningen og Lavlønnsfondet hadde et mål til i seg. Ved siden av å ivareta garantiordningen skulle vi også starte en nedtrapping av Lavlønnsfondet, som Representantskapet vedtok 8. desember 1981. Dette er i det foreliggende dokument formulert som følger:

«Lavlønnsfondet må over et visst tidsrom erstattes av lønns-tillegg som fullt ut bæres av de enkelte bedrifter. LO må ta kontakt med N.A.F. med sikte på en prinsippavtale om avvikling av Lavlønnsfondet over en 3—4 års periode. Forhandlingene må gjennomføres slik at de ikke forstyrrer forhandlingene om tariffrevisjonen 1982.»

— Det siste lyktes vi ikke med, fordi N.A.F. ikke bare ville drøfte en fjerning av Lavlønnsfondet, men de ville samtidig som forhandlingstema ha bort garantiordningen. Derfor ble det ikke forhandlinger på det tidspunktet. Men i de etterfølgende forbundsvisse forhandlinger var vi avhengig av å finne en løsning som også ivaretok den delen av vedtaket Representantskapet fattet i 1981.

— Som dere vil se, har man på tredje side også et punkt 2, hvor det heter:

«De avtaleområder innenfor private og kooperative virksomheter som ikke har solidaritetstrekk til Lavlønnsfondet som en del av tariffavtalen, må søke å innarbeide trekkordningen ved vårens tariffrevisjon.»

— Det er dessverre slik at det ikke er alle som har klart å få dette til. Innenfor enkelte områder er arbeidsgiverne så stridige, at de klarer å stoppe gjennomføringen av et slikt trekk ved å nekte å gjennomføre trekket. NNN er særlig sterkt rammet der, noe som medfører at et ikke ubetydelig antall medlemmer innenfor NNN ikke blir trukket solidaritetstrekket. I forhold til ambisjonene når det gjelder fondets økonomi, er det en realitet at også det er et problem.

— Det er også en realitet at garantiordningen har problemer i seg som Representantskapet kjenner til fra tidligere diskusjoner i forbindelse med iverksettelse av slike garantiordninger. I den sammenheng minner jeg om at vi ved oppgjøret i 1983 hadde garantiordningen av 1982 som skulle regulere hva som skulle skje høsten 1983. Og det var en del av våre forbund som kom i den situasjon, at de ikke kunne ta ut det tillegget de egentlig hadde krav på, fordi det ville skape sysselsettingsmessige vanskeligheter. Medlemmene ville ikke forstå at de skulle få høye tillegg i overenskomsten, men ingen arbeidsplass å gå til.

— Du Frøysland, vil vite at NNN for hermetikkindustrien var i nøyaktig samme situasjon, og reduserte det tillegget de etter overenskomsten hadde krav på for å beskytte arbeidsplassene. Jeg synes det var en forståelsesfull holdning fra forhandlingsutvalget som bestemte det, men jeg synes det er riktig at også forbundets representanter husker det når vi diskuterer et tema som dette.

— På bakgrunn av representantskapsvedtaket av 1982 har vi hatt en arbeidsgruppe i arbeid som har laget det foreliggende notat. Dere vil se at det er to punkter — nemlig at garantiordningen opprettholdes — og at fondet skal nedbygges. Jeg føler et sterkt behov for å understreke, at Norsk Arbeidsgiverforening har en annen vurdering av virkningen av garantiordningen av 1982 enn det som er kommet fram i innleggene her i Representantskapet. Og det er like riktig å understreke at et ikke ubetydelig antall av våre medlemmer, de medlemmene garantiordningen direkte har betydning for, er veldig opptatt av at Representantskapet gjør et vedtak slik at de føler trygghet for at den samlede fagbevegelse står bak, og at de garanti-bestemmelser som ligger i overenskomstene blir videreført.

Det notatet jeg henviser til inneholder en oversikt over og beskrivelse av hvordan fondet fungerer. Med det som basis — og ved siden av det prinsipielle vedtaket som jeg allerede har referert til — er det en kjensgjerning at vi må gjøre noe med Lavlønnsfondet, av mange grunner. Vi vil ikke gjøre det på bekostning av garantiordningen, men vi vil overføre utgiftene der de egentlig hører hjemme, i den enkelte bedrift. I og med at vi er klar over at dette på grunn av sysselsettingssituasjonen vil være vanskeligere noen steder enn andre steder, så har vi i vår utredning forsøkt å ta hensyn til denne virkelighet.

— Det er også en realitet at trekkordningen har organisasjonspolitiske sidevirkninger, som er et problem for oss. Vi har en trekkordning som vi er alene om, og som våre konkurrerende organisasjoner ikke har. I utgangspunktet betyr det 700 kroner på årsbasis. Dette bruker de andre organisasjonene som argument for å få noen av våre medlemmer over i egne forbund, eller for å hente medlemmer der det ikke er tariffavtale eller medlemmer. Dette er blitt et større problem enn mange vil innrømme fra denne talerstol, men vi hører det i LO. Dette er et hverdagsproblem, og hverdagsproblemer skal man også ta med seg når det gjelder å formulere langsiktige prinsipper. Gjennom utredningen har vi forsøkt å peke på hva vi mener må gjøres for å følge opp disse prinsippene. Og vi er beredt til

å gjøre det i samarbeid med de forbund dette direkte angår når det gjelder å opprettholde garantiordningen, og for hele felleskapet ved å overføre finansieringen der den rettelig hører hjemme.

— LO-kongressen vedtok i 1977 å nedsette et utvalg internt i fagbevegelsen for å drøfte hvordan vi skulle finne fram til garantibestemmelser og finansiering av dem. Tor Aspengren ble formann i utvalget, som la fram sin innstilling i 1978. Allerede der blir det slått fast, at uavhengig av hvilken fondsordning man bygger opp, så må det være en fondsordning av overgangskarakter. Ordningen må gjøre det mulig for bedrifter med lav lønnssevne umiddelbart å betale det garantiordningen innebærer, men samtidig bygges opp slik at en finner nedtrappingsordninger som på sikt overlater ansvaret til bedriften selv.

— Frøysland ga uttrykk for at massemedia har vist interesse for garantiordningen ut fra skjevhetene som oppstår. Ja, dere i NNN har nok registrert det, fordi det stort sett er dere som har gått til media med det. Det er i grunnen ikke andre som har angrepet ordningen på det grunnlaget dere har gjort. Jeg finner det nødvendig å si ifra om dette såvidt klart, fordi dere skal vite at den kampen dere fører er redelig nok, men gjør det på deres egne premisser. Bland ikke altfor mange andre opp i det, som føler en annen holdning til det vi står for enn det dere beskriver.

Sven-Hugo Johansson, Norsk Grafisk Forbund: — Som medlem av Norsk Grafisk Forbund, er jeg kanskje en av de få i dette forbundet som i de senere årene har argumentert for samordnede oppgjør. Jeg mener at vi i fremtiden må ha samordnede oppgjør, ikke minst fordi solidariteten i fagbevegelsen blir stadig dårligere. Jeg har imidlertid nå fått et problem, idet de forbundene som tidligere ville ha samordnede oppgjør, nå har gått inn for forbundsvise oppgjør. Jeg kan da dessverre ikke stå her og gå inn for samordnede oppgjør i solidaritet med dem som ikke vil ha samordnede oppgjør. Jeg vil derfor gå inn for forbundsvise oppgjør. En av grunnene til at jeg går inn for samordnede oppgjør, er at jeg anser sysselsettingsspørsmålet for å være det viktigste vi har å jobbe med i årene fremover. Og jeg mener at samordnede oppgjør passer best for å ta opp sysselsettingsspørsmål.

— Når det gjelder full sysselsetting, så har jeg registrert at man snakker om å styrke høyteknologien, og det er vel og bra.

Det er også vel og bra å styrke bedrifter som går godt, men en oppnår ikke full sysselsetting ved bare å snakke om konkurranseevnen. I 1960-åra var det kanskje både samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk riktig å nedlegge enkelte bedrifter. I dag er det mulig at det er bedriftsøkonomisk, men ikke samfunnsøkonomisk. — Vi må derfor ikke bare se på konkurranseevnen, men trekke det samfunnsøkonomiske inn i bildet.

— Er det noen her som tror at vi oppnår full sysselsetting om vi fjerner Lavlønnsfondet? Tanken bak opprettelsen av fondet var at det var mange bedrifter som ikke hadde lønnssevne, og som ville bli nedlagt på grunn av garantiordningen hvis man ikke hadde Lavlønnsfondet. Mener vi at disse bedriftene nå går så mye bedre? Er det noe de senere år som tyder på at bedriftene virkelig går bedre? Jeg mener nei, og er det da grunnlag for å fjerne lavlønnsordningen?

— Jeg vil også spørre hva som ligger i «opprettholdelse av kjøpekraften»? Man snakker her om et gjennomsnitt.

Det er jo slik, at hvis man har hodet i kjøleskapet og bena i varmeovnen, så har man gjennomsnittstemperatur på magen. Sånn er det en rekke mennesker som føler, folk som ikke har overheng og som ikke har lønnsglidning. Og så forteller vi dem at de har opprettholdt kjøpekraften — noe de ikke har. Vi må derfor nå få andre rammebetingelser, slik at disse gruppene virkelig opprettholder kjøpekraften.

— Det er enkelte som hevder at disse gruppene har for dårlige tillitsmenn, men det er ikke sant. På de bedriftene som tar ut størst tillegg, er arbeidsgiveren mest fornøyd. Det er ikke noe som tyder på at tillitsmennene er best der de tar ut mest.

— Jeg mener at lokale forhandlinger ikke skal føres ut fra at den og den bedriften har muligheter til å legge på prisene, men føres ut fra produktivitet. Man må ikke legge på prisene slik at de andre LO-medlemmene må betale.

Nils Totland, Statstjenestemannskartellet: — Det er helt tydelig at det nå begynner å bli høyde over debatten, og man bør kanskje forsøke å trekke den noe ned.

— Det falt en uttalelse her om at det var total forvirring i den offentlige sektor. En del av innleggene som har vært her, viser at det antagelig også er noe forvirring ute og går andre steder.

— Kartellet har, som vanlig, behandlet tariffrevisjonen i sine forskjellige organisasjonsledd, og har hatt en rekke tariffkonferanser. Vi har fulgt opp med et debattopplegg, hvor vi og-

så i tillegg til den aktuelle tariffrevisjon, har rettet søkelyset på de mer prinsipielle sider ved vår totale tariff- og inntektspolitikk. Og hvor ikke minst fordelingspolitikken og den betydning fellesforbruket har i en slik sammenheng, er viet ganske stor plass.

— Jeg vil gjerne understreke behovet for en bredere diskusjon innad i LO, med tanke på det program vi konkret skal sette opp, og som Kongressen i 1985 bør gi svar på. Det skal vi også gjøre ut fra den erkjennelse, og med de klare målsettingene, at det er vi samlet i arbeiderbevegelsen som vil ha det totale ansvaret for hvordan denne politikken skal gjennomføres i den nye kongressperioden. Det er et arbeid som vil kreve både realisme og nøkternhet fra vår side. Lite tyder på at vi vil møte en særlig annen hverdag omkring oss i årene fremover. Vekstratene vil antagelig bli mindre, og vi må i større grad være villig til å omfordele de godene vi har. Vi må ta oss skikkelig tid til å gjennomdrøfte holdningene og virkemidlene for hvordan vi skal få en mer rettferdig fordeling og hvordan vi skal sikre fellesforbruket.

Disse hovedmålene må prege noe av det opplegget vi skal gjøre ved det forestående tariffoppgjøret. Min mening er at de foreliggende forslag til vedtak tar rimelig omsyn til et slikt helhetssyn. De hovedpunktene som er nedfelt i tariffkravene, ikke minst det som er sagt om sysselsettingssituasjonen, har den samme konklusjonen som den lokale debatten vi har hatt innad i Kartellet. Prioriteringen i strekpunktene er analoge, og derfor har det heller ikke for Kartellstyret vært noe problem å anbefale innholdet av dem. Det er både håp og forventning til at vi får løst spørsmålene knyttet til en lavere fleksibel pensjonsalder. Det er særlig viktig at utredningsarbeidet og mandatet som blir lagt på den arbeidsgruppe som blir nedsatt, blir slik at vi har noe konkret å legge fram i løpet av den første delen av den tariffperioden vi nå går inn i.

Imidlertid er vi, naturlig nok, mere skeptiske til gjennomføringsmåten. I våre medlemsrekker er en samordning og fellesløsninger sterkt forankret, fordi vi tror sakene løses bedre i fellesskap enn hver for oss.

Og det er heller ingen tvil om, slik Ove Dalsheim var inne på, at store deler av medlemsmassen innenfor kartellforbundene anbefaler en samordnet oppgjørsform. Men når vi fra kartellstyrets side likevel enstemmig har anbefalt representantene fra statsforbundene å slutte seg til Sekretariatets opplegg, så er det rent praktisk vurdert i den nåværende situasjon, som

LO-formannen har begrunnet og som er nedfelt i prinsippene for vedtaket. Jeg vil gjerne overfor representantene for denne sektor anbefale at man følger opp kartellstyrets vedtak.

Harald Thomassen, Norsk Sosionomforbund, sa seg enig i at det nå burde være et forbundsvist oppgjør. — Det forrige oppgjøret viste at N.A.F. sto meget samlet, og hadde en felles opptrreden innen alle forbundsområder. Det er derfor bra at det nå i uttalelsen fra Representantskapet legges opp til at Sekretariatet skal sørge for den nødvendige tariffpolitiske styring. Men for at det ikke skal være noen tvil hos arbeidsgiverne og i de enkelte forbund, vil jeg foreslå følgende forsterkning av dette punktet i uttalelsen, som nest siste ledd:

«For at de forbundsvise oppgjør skal få en positiv betydning, vil Representantskapet slå fast følgende: Ingen felles rammer blir godtatt. Forbundene lover å gi hverandre gjensidig støtte dersom konflikter oppstår, om nødvendig med solidaritetsstreiker. De sterkeste forbund eller overenskomstområder forhandler først.»

Punktet i forslaget som gjelder generelle tillegg, er etter min mening for generelt og uforpliktende utformet i forhold til at det argumenteres med en samlet fagbevegelse bak de enkelte forbund ved forhandlingene. Jeg vil foreslå at Representantskapet samler seg bak et konkret krav.

Dersom prisstigningen i 1984 blir på 6 prosent, slik Regjeringen mener, trenger gjennomsnittsinntekten en årslønnsvekst på ca. 5,5 prosent for å opprettholde kjøpekraften. Ca. 3 prosent av dette har man allerede fått gjennom overhenget fra 1983. Vanligvis godtas det at forventet lønnsglidning tas inn i rammen. Dersom man f.eks. setter forventet lønnsglidning til ca. 2,5 prosent, synes det som om kravet allerede vil være innfridd.

For en tid siden slo N.A.F. stort opp at ca. to tredjedeler av lønnsveksten skjer gjennom lokale tillegg. Det ble brukt som argument for å innskrenke retten til lokale forhandlinger. Hele N.A.F.s framstilling er villedende. Det er riktig at to tredjedeler av lønnsveksten de senere årene har skjedd gjennom lønnsglidning, men det betyr ikke at lønnsglidningen har økt. Det betyr bare at den samlede lønnsveksten har sunket, først og fremst fordi de sentrale tilleggene har vært lave.

— Det påstås at kjøpekraften har økt fra 1982 til 1983, men

lønnsglidningen fordeler seg svært ujevnt. Oftest er det de som tjener mest som har den største lønnsglidningen, mens de lavtlønte får lite eller intet i lokale tillegg, slik at de er helt avhengig av de sentrale tilleggene. Regjeringens anslag på 6 prosent prisstigning for neste år er antagelig for lavt. Det er imidlertid enda viktigere at konsumprisindeksen ikke registrerer økningen i utgifter til lån og renter på bolig. Dette mener man er sparing, og ikke forbruk. Med den boligpolitikken som føres, er det all grunn til å legge til én eller to prosent på den offisielle prisstigningen.

Jeg vil derfor fremme følgende forslag:

«Forbundene reiser krav om generelt lønnstillegg på kr. 3,— pr. time og krav med sikte på å rette opp skjevheter som er oppstått i tariffperioden 1982–84.»

— Så til kravet om 37½ timers uke i løpet av tariffperioden. I mange av de diskusjoner som ha vært ført om innføring av 6 timers arbeidsdag, er det nettopp kravet om en lavere normalarbeidsdag som har vært i fokus. Mange frykter at en reduksjon i den ukentlige arbeidstida skal føre til like lange arbeidsdager som i dag, fordelt på færre dager i uken.

Jeg foreslår derfor at første setning endres til:

«Forbundet reiser krav om en prinsippavtale om 7½ times arbeidsdag i løpet av tariffperioden.»

— Jeg fremmer også følgende forslag, som hittil ikke har vært fremmet:

«Forbundene reiser krav om 6 måneders svangerskapspermisjon med lønn.»

— Norge ligger på jumboplass i Norden på dette område, og jeg mener at det er et viktig familiepolitisk krav.

— Hensikten med garantiordningen bør etter min mening være at alle er garantert en individuell minsteinntekt, og at det bli hovedprinsippet. Jeg foreslår derfor:

«Representantskapet forutsetter at garantiordningen skal opprettholdes og utvikles slik at garantien gjøres individuell og settes til 90 %»

— Dersom dette oppgjøret skulle medføre konflikter, er det

vel ikke usannsynlig at Regjeringen tar i bruk tvungen voldgit. Tvungen voldgift er ikke et virkemiddel fagbevegelsen er tjent med eller bør akseptere ved arbeidskonflikter. Jeg foreslår derfor som siste punkt i forslaget til vedtak:

«Representantskapet tar prinsipiell avstand fra bruk av tvungen voldgift ved tariffoppgjør.»

Walter Kolstad, Sekretariatet: — Jeg skal i mitt innlegg avholde meg fra for mange kommentarer til det foreliggende opplegget for tariffrevisjonen 1984, bl.a. fordi jeg selv har stemt for innstillingen, og at innstillingen er i samsvar med vårt forbunds landsstyrevedtak.

— Jeg har ingen motforestillinger til det Odd Bach gjorde seg til talsmann for når det gjaldt oppgjørsformen. Tradisjonelt, fritt forbundsvist oppgjør er det ikke — det bør vi alle være klar over. Men når det er sagt, synes jeg det er såpass store åpninger til å kreve rettet opp tidligere skjevheter, at innstillingen må være tilfredsstillende i vår nåværende situasjon. Særlig når vi ser punktet om full utnyttelse av LOs samlede styrke på side 4 i innstillingen.

— Det jeg vil ta for meg er forslaget til uttalelse når det gjelder endringene i reglene for egenmelding. Her er situasjonen den at vi i Sekretariatet først har sett forslaget samtidig med Representantskapets øvrige medlemmer.

— Jeg har med undring sett og hørt forslaget til uttalelse, og la meg med en gang si: Sjelden har jeg sett en så tannløs uttalelse i forbindelse med en borgerlig regjerings forsøk på nedbygging av sosiale goder norsk arbeiderbevegelse møysommelig har bygd opp. Man kunne være fristet til å spørre om det er Representantskapets mening at vi skal være mer beskjedne og snille med en borgerlig regjering enn med en regjering utgått fra vår egen bevegelse? Ut fra den nåværende regjerings forskjellige utspill, men også ut fra LO-formannens innledning når det gjelder Regjeringens indirekte angrep på vanlige lønnstakeres kår, mener jeg at uttalelsen bør skjerpes betydelig.

Under vårt forbunds landsstyremøte 12. januar ble denne saken behandlet, og det ble gjort et relativt skarpt vedtak. Jeg har tillatt meg å søke å tilpasse dette vedtak til LOs representantskap. Dersom Representantskapet sier seg enig i at det skal innpasses i det foreliggende forslag til uttalelse, mener jeg at Sekretariatet bør få fullmakt til å innpasse mitt forslag.

Jeg kunne tenke meg at uttalelsen også kom til å inneholde følgende:

«LOs representantskap har med undring registrert Regjeringens forsøk på å diktere resultatet av tariffoppgjøret 1984 ved å fastsette den økonomiske ramme. Finansministerens uttalelse om at Regjeringen er innstilt på å «diskutere» partenes rolle i oppgjørene dersom resultatet blir for dyrt, må oppfattes som en trussel mot den frie forhandlingsrett.

Dette må sees i sammenheng med at Regjeringen til nå konsekvent har nektet å gi politiske garantier for å sikre en rimelig reallønnsutvikling.

Regjeringen har i tillegg gang på gang demonstrert sin mistillit til lønnstakerne gjennom sine angrep på og nedbygging av de sosiale ordninger som norsk arbeiderbevegelse over årtier har kjempet fram for å oppnå større rettferdighet og likestilling. Det siste «bidrag» er Odelsingets vedtak om bl.a. å redusere adgangen til egenmelding ved sykdom.

LOs representantskap mener at Sekretariatet må ha under løpende vurdering en omfattende markering mot Regjeringens bevisste rasering av de forskjellige sosiale ordninger, og forsøkene på å kneble fagbevegelsen i arbeidet med å bedre lønnstakernes økonomiske og sosiale betingelser, dersom Regjeringen og stortingsflertallet fortsetter den linje de hittil har vist.»

Dirigenten fremmet forslag om strek med de inntegnede talere.

Dette ble enstemmig vedtatt.

Videre refererte *dirigenten* følgende forslag som forelå på dirigentbordet fra *Ann Jorid Thingvold*, Troms fylke:

«Forslag til uttalelser og andre dokumenter i forbindelse med Representantskapets møter sendes Representantskapets medlemmer på forhånd.»

Erling Ask, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, sa at han ikke var i stand til å mobilisere de helt store følelsene i diskusjonen om oppgjørsformen, og mente at disse diskusjonene i realiteten var helt unødvendige.

— Når det gjelder det framlagte forslaget til uttalelse fra Representantskapet om endringer i reglene for egenmelding, så er dette altfor tamt. I likhet med Walter Kolstad, er jeg av den oppfatning at hvis dette skal være den uttalelsen folk ventet på, så tror jeg at den nærmest vil bli oppfattet som et slag i løse luften. Dette kan ikke Representantskapet være tjent med.

— Det er til dels sterke reaksjoner på arbeidsplassene over Regjeringens utspill når det gjelder endringer i reglene for egenmelding, og jeg kan derfor fullt ut slutte meg til Walter Kolstads forslag til endring.

— I et innlegg her på representantskapsmøtet ble det vist til at vi nå får en ny statssekretær i Industridepartementet, og representanten spør hva man skal gjøre når man får slike folk inn i Regjeringen. Er det virkelig noen her som har hatt forventninger om at man *ikke* fikk slike folk i Regjeringen?

— Det jeg synes man nå må gjøre, er å gå ut på arbeidsplassene og si til dem som har vært med på å skaffe oss slike folk i Regjeringen, at de må våkne opp og sørge for at vi får de folkene vi ønsker ved neste korsvei.

— Men da må alle vi som i dag beklager oss, spørre oss sjøl: Gjorde vi en god nok jobb for to år siden, eller har vi i grunnen fått det slik vi måtte forvente ut fra den innsatsen vi gjorde da?

Einar Hysvær, Sekretariatet: — Jeg synes Yngve Hågensen kunne ha spart seg et slikt innlegg. Det må da gå an for NNN å gi uttrykk for vårt syn på garantiordningen av 1982 uten å bli utsatt for usakligheter.

— Jeg stiller meg selvfølgelig helt og fullt bak Rolf Frøyslands innlegg. Yngve snakket om differensierte lønnsforskjeller i NNN. Vi har differensierte lønnsforskjeller i for stor grad i én eller to av våre bransjer, og dette vet Yngve er noe som har oppstått lenge før vår tid. Og det har ingen ting med dagens tariffpolitikk i NNN å gjøre. Men det er jo et utmerket middel å bruke når man skal være usaklig for å vinne en diskusjon.

— Det er også usaklig å påstå at spesielt NNNs bransjer ikke betaler til Lavlønnsfondet. Hele dirigentbordet kjenner vår holdning til dette spørsmålet. Når meieriene og de andre overenskomstene i landbruket fortsatt ikke betaler til fondet, så er det først og fremst et forhold mellom LO og Skog- og Landarbeiderforbundet, som også har tariffavtale med landbruket. Vi

for vår del har en klinkende klar oppfatning av spørsmålet, og er innstilt på at våre medlemmer selvsagt skal betale. Vi har også fått dette gjennomført for Vinmonopolet.

— På bakgrunn av Yngves innlegg, forlanger jeg at LO går ut til alle forbundene med nøyaktig oversikt over alle områder som ikke trekker 35 øre til Lavlønnsfondet. Det må man nemlig gjøre hvis man skal være renselig i denne debatten.

— Når det gjelder hermetikkindustrien ved oppgjøret i 1983, så trodde jeg vi gjorde et forsøk på å bidra til å løse et vanskelig tariffoppgjør. Jeg hadde ikke trodd at dette skulle ha blitt brukt imot oss i en generell debatt om garantiordningen. For øvrig var dette en spesiell situasjon i 1983 for ett selskap — Norway Food. Jeg synes overhodet ikke at dette burde brukes i diskusjonen om garantiordningen.

— Jeg sluttet mitt forrige innlegg med å oppfordre våre representanter til å stemme for det kompromisset vi hadde når det gjelder uttalelsen. Men etter det siste innlegget fra dirigentbordet, trekker jeg det tilbake. Våre representanter må gjerne stå fritt i dette spørsmålet.

Finn Nilsen, Sekretariatet: — Først litt om oppgjørsformen. Jeg kan gi min fulle tilslutning til det Sven-Hugo Johansson sa om samordnet oppgjør, og hvor han med rette spør om hvorfor de forbund som tidligere har gått inn for samordnede oppgjør, nå går inn for forbundsvise oppgjør.

— Beklednings landsstyre vedtok 9. desember enstemmig å gå inn for et samordnet oppgjør. På det tidspunktet var det mest sannsynlig at det også ville bli resultatet, på bakgrunn av de hovedmål som da allerede lå på bordet fra LOs side. Imidlertid skjedde det en del ting etter 9. desember, bl.a. stadige uttalelser fra Presthus og Kraby.

På bakgrunn av dette, og de ting LO-formannen var inne på i sitt foredrag, besluttet vårt forbundsstyre 11. januar, at våre representanter skulle stå fritt under avstemningen om oppgjørsformen.

— Dette er kort bakgrunnen for at jeg i Sekretariatet har stemt for forbundsvise oppgjør, under sterk tvil. Jeg har også lagt vekt på at i den situasjon vi befinner oss, bør fagbevegelsen opptre samlet og enig.

— Når det gjelder garantiordningen, så snakket Frøysland om tapet av garantiordningen i 1982. Jeg er ikke enig i at vi tapte garantiordningen, vi fikk en endring. Man skal være klar

over den situasjon vi befant oss i ved oppgjøret i 1982, da vi krevde å beholde garantiordningen av 1980, og den samme situasjon vil vi stå overfor i år. Forutsetningen for garantiordningen av 1980 var nemlig at halvparten skulle dekkes av Lavlønnsfondet, mens arbeidsgiverne selv skulle betale den andre halvparten.

— Når vi da har vedtatt å avvikle Lavlønnsfondet, så vet vi at det ikke er realistisk å kreve 1980-ordningen med denne forutsetningen. Jeg kan godt i prinsippet være enig i at 1980-ordningen var den mest rettferdige, men både 1980- og 1982-ordningen har sine fordeler og ulemper. Fordelen ved 1980-ordningen var at man fikk et lønnstillegg på den enkelte bedrift, ut fra det lønnsnivå bedriften hadde, opp til 85 prosent. Mens man i 1982 fikk et generelt lavtlønnsgarantitillegg for alle bedriftene i én bransje. Ordningen av 1980 ga ikke muligheter på bedrifter som lå over 85 prosent til å få tillegg for de som lå lavest i lønn, mens man i 1982 fikk den muligheten at hver bedrift fikk et tillegg de kunne fordele ut fra de forskjellige lønnsnivåer i bedriften.

— På den måten hevet vi i mange tilfeller de som lå aller lavest i lønn på bedrifter selv om de lå over 85 prosent.

— Jeg vil gjerne understreke at også 1982-ordningen har sine fordeler, — ikke minst at garantitillegget etter 1982-ordningen også ble lagt på tariffavtalesatser som ikke var tilfelle i 1980.

— Når det gjelder Lavlønnsfondet, så er jeg helt ut enig i det Yngve Hågensen ga uttrykk for. Det har vært nevnt altfor mye negativt om Lavlønnsfondet. Man har bare snakket om de negative sidene, som jeg forstår og er fullt ut enig i, men man må ikke glemme de positive sidene. Ordningen har gitt mange lavtlønte store tillegg, og samtidig har de beholdt sine arbeidsplasser. Det var det som var forutsetningen både for garantiordningen og lavtlønnsstillegget. Det var enighet om at dette skulle være en midlertidig ordning, men vi gjorde kanskje et forhastet vedtak i 1982, da vi ble enige om å avvikle fondet.

Jeg tror vi skulle tatt en mer grundig diskusjon om en endring av fondet, slik at vi slapp de uheldige sidene, og at det var de konkurranseutsatte lavtlønnsnæringer, med lav lønnsevne, som skulle ha en overføring fra fondet. Vedtaket er imidlertid gjort, og jeg synes at resultatet som foreligger fra arbeidsgruppa, og som senere er vedtatt i Sekretariatet, er tilfredsstillende i og med at disse konkurranseutsatte næringer får en lengre periode for avviklingen.

Men jeg vil gjerne understreke at vi i mellomtiden må diskutere andre overføringsordninger til disse industrier.

— Jeg gir min tilslutning til det Odd Bach sa om lønnsglidningen. Det er et tankekors at lønnsglidningen nå utgjør to tredjedeler av lønnsutviklingen. Vi må nå, etter min mening, virkelig fram til Kongressen diskutere på hvilken måte vi kan snu denne tendensen, slik at vi ved tariffoppgjørene får større innflytelse på lønnsutviklingen enn tilfelle er i dag. Det er også riktig som det er sagt her, at det er de som fra før ligger høyt i lønn som også har den høyeste lønnsglidningen. Det som nå skjer er urettferdig sett fra de lavtløntes side.

Ann Jorid Thingvold, Troms fylke, sa at hun hadde inntrykk av at diskusjonene på representantskapsmøtene skjedde ut fra svært ulike forutsetninger. — Når vi da ser de dokumenthaugene som er lagt ut på bordene, som vi skal forsøke å sette oss inn i, så kan man kanskje forstå litt av bakgrunnen for det.

— Allerede omkring 20. desember hvert år får vi høre i radio og TV hva vi skal mene og hva vi skal stemme på representantskapsmøtet i januar. Enten er det en overvurdering av Representantskapets medlemmer, eller så er det uttrykk for liten respekt for oss, at vi ikke skal få en sjanse til å lese igjennom dokumentene som skal behandles på representantskapsmøtene. Det ene notatet om Lavlønnsfondet og garantiordningen er datert 22. desember. Den tykke rapporten om det foreløpige grunnlaget for inntektsoppgjøret er datert 21. desember.

— Uansett hvor dårlig tid man hadde på de øvrige dokumentene, så skulle det i alle fall være mulig å sende ut på forhånd disse to sakene.

— Når man reiser hjem med en masse ubesvarte spørsmål, og har følelsen av å ha sittet og ikke riktig visst hva man har vært med på å vedta, da føler man seg frustrert. Ikke minst for oss som møter som fylkesrepresentanter, og egentlig skal representere masse medlemmer, uten å ha sjanse til å komme i en slik posisjon at man kan diskutere med noen av de man representerer.

I 2. avsnitt i innledningen i uttalelsen om tariffoppgjøret står det i siste setningen: «Troverdige tiltak rettet mot arbeidsløsheten». Mitt spørsmål er: Hva er troverdige tiltak? Er det de millionene vi til stadighet hører om blir bevilget til sysselsettingstiltak, men som på grunn av reglene eller på grunn av kommunenes økonomi ikke har muligheter til å bli brukt. Vi

hører aldri om de millionene som blir tilbakeført til staten, fordi fylkene og kommunene ikke har hatt muligheter til å bruke dem.

Regjeringspartiene har også hatt en veldig gevinst på grunn av skatteletten. Ved tariffoppgjøret i 1980 ble det, som et direkte fradrag ved utregning av skatten, vedtatt 0,5 prosent, som ble forhøyd til 0,8 prosent. For 1983 er dette falt ut som en egen post, og innarbeidet i skattetabellen. En skattelette vi har betalt med vårt tariffoppgjør, blir i dag blant vanlige skatteyttere oppfattet som en gave fra Høyre-regjeringen.

— Når det gjelder inntektsutviklingen, har man i siste avsnitt tatt med «studiefinansieringslån». Jeg har imidlertid følelsen av at man har glemt en veldig stor gruppe, nemlig unge og gamle som skal inn i borettslagsleiligheter, og som i tillegg til veldig høye husleier, må ut på det private lånemarked for å låne 150—200 000 kroner til innskudd. Det må betales avdrag og renter.

— Jeg er helt sikker på at det er en mengde ting vi glemmer å ta med når vi får så kort tid på oss til å gjennomgå alle disse problemene på en skikkelig måte.

— Når det ikke hjelper med henstillinger fra denne talerstol om å få utsendt dokumentene på forhånd, håper jeg at vi kan få en realitetsvotering over mitt forslag, slik at det blir et krav fra Representantskapet at dokumentene skal sendes ut på forhånd.

Bjørn Christiansen, Norsk Barnevernpedagogforbund, sa innledningsvis at han støttet foregående taler når det gjaldt utsendelse av saksdokumentene på forhånd. — Mangelen på slik utsendelse kan ikke oppfattes som annet enn et manipulerende trekk fra administrasjonens side. Hvis det er politisk vilje til at det skal foregå reelle og gode debatter på representantskapsmøtene, så er dette å betrakte som et administrativt spørsmål.

— Vi har på møtet fått utdelt en del forslag til uttalelser fra Representantskapet, bl.a. en uttalelse om sysselsettingssituasjonen. Jeg er i tvil om jeg vil stemme for den uttalelsen som foreligger. Den baserer seg mye på den samme grunnholdning som den forrige uttalelsen fra Representantskapet vedtok, og formannen har her redegjort for hvordan moderasjonslinjen fra fagbevegelsens side har slått ut når det gjelder sysselsettingen. Det er 20 000 flere arbeidsledige nå enn for ett år siden. Jeg tror det må et helt annet skyts til enn innholdet i forslaget til uttalelse representerer.

— Når det gjelder uttalelsen om tariffpolitikken, så er jeg for forbundsvis oppgjør. Men for at forbundsvis oppgjør skal få en positiv betydning, må Representantskapet slå fast følgende: Det må ikke godtas felles rammer for oppgjøret. Forbundene må love hverandre å gi gjensidig støtte dersom konflikter oppstår, om nødvendig med solidaritetsstreiker. De sterkeste forbundene eller overenskomstområder må forhandle først.

— Jeg vil derfor støtte forslaget om å utbygge side 4 med dette innhold.

Forbundene bør reise krav om et høyere generelt tillegg, og jeg vil støtte forslaget til endring som er fremmet.

— Mitt syn på forbedring av livsstandard, er innføring av 6-timers-dagen, med full lønnskompensasjon. Derfor er det viktig at det i år reises krav om en konkret forkorting av normalarbeidstiden. Jeg vil således støtte kravet om en prinsippavtale på 7½ timers arbeidsdag i løpet av denne tariffperioden.

— Det må være flere enn sosionomene og barnevernspedagogene som er opptatt av det familiepolitiske kravet om 6 måneders svangerskapspermisjon. Derfor er jeg glad for at det ble reist et forslag om å få dette inn i det tariffpolitiske vedtak som skal fattes i dag.

— Avslutningsvis vil jeg referere de forslagene som er reist om at

«Representantskapet forutsetter at garantiordningen skal opprettholdes og utvikles slik at garantien gjøres individuell og settes til 90 %.» —

i tillegg til at

«Representantskapet tar prinsipiell avstand fra bruk av tvungen voldgift ved tariffoppgjøret.»

Lars Skytøen, Sekretariatet: — Egentlig er det unikt at en forsamling som dette, med representanter for selvstendige forbund, med egen beslutningsmyndighet, selv i 1984 kan arbeide seg fram til et grunnlag vi kan samle oss om. Hva fremtiden vil komme til å bringe akkurat på det område, er det vanskelig å ha noen formening om. Det er imidlertid helt åpenbart, at hvis en ikke viser tilstrekkelig fleksibilitet og forståelse overfor hverandres systemer, så vil motsetningene også i denne forsamlingen komme til å forsterke seg i den tiden vi går imøte.

— Vi får bare håpe at vi klarer å mestre akkurat den situasjon også i de vanskelige tidene vi har foran oss.

— Oppgjørsformen har vært et sentralt tema i denne debatten. Men selv i et samordnet oppgjør, hvor beslutningene i dette forum skulle være bindende, har selvfølgelig det enkelte selvstendige forbund til oppgave å søke å få til best mulige resultater for sine medlemmer. Jeg tør derfor våge den påstand, at de ganger vi har vært inne i et samordnet oppgjør, så har også det hatt begrenset effekt, fordi det selvsagt har ligget mekanismer i dette som har medført at enkelte forbundsområder har fått mer enn det samordningen egentlig skulle tilsi.

— Hvis vi ikke erkjenner det, så synes jeg at vi i forbundene ikke gjør den jobben våre medlemmer egentlig forutsetter.

— Mitt inntrykk er at oppgjøret i 1982 ikke ble gjennomført som noen «blå kopi». Det er etter min oppfatning altfor enkelt å bedømme oppgjøret i 1982 utelukkende ut fra det generelle tillegget. Jeg tror ikke at de enkelte forbundene er så dårlige at de ikke fikk til resultater ved de forbundsvis forhandlingene i 1982 ut over det generelle tillegget. Det kunne være meget interessant å få igang en undersøkelse av hva som egentlig ble resultatet innenfor de ulike forbundsområdene i 1982.

— Når det gjelder statistikken, så tar vi liksom til følge da, helt unyansert, at det er en tredjedel sentrale tillegg og to tredjedeler lokale tillegg. Jeg synes vi også må få inn i debatten de realiteter som ligger i statistikken, og hvilke spørsmål vi ønsker å aktualisere i forbindelse med de sentrale oppgjørene. Og her er det en realitet, at vi i de sentrale oppgjørene har løst betydelige sosiale spørsmål for våre medlemmer. Dette er blitt tatt av den økonomiske rammen, og har dermed selvfølgelig redusert de sentrale tilleggene. Vi må få med det også når vi søker å beskrive utviklingen, for at vi ikke skal redusere vår betydning som organisasjon når det gjelder å oppnå andre fordeler for våre medlemmer enn de rent lønnsmessige.

— Det andre uløste spørsmålet er garantibestemmelsen. Blir utslagene på garantibestemmelsen registrert som lokale tillegg? Jeg er ikke sikker. Det er jo imidlertid ikke tvil om at garantibestemmelsen også var et resultat av sentrale forhandlinger, — og med de fordelene det gir for våre medlemmer.

— Et annet spørsmål i forbindelse med statistikken, er om den arbeidsledigheten vi i dag har innenfor industrien egentlig fører til at lønnsledningstallene i statistikken går opp, idet det er arbeidstakerne med lavest ansiennitet og lavest lønn som først må ut av bedriftene. Dette medfører at de med lav lønn

faller ut av statistikken, slik at gjennomsnittlig statistisk lønnsnivå blir høyere.

— Det vil si at den store arbeidsledigheten i realiteten registreres som lønnsglidning i statistikken. Det er et spørsmål som det må gjøres noe ved. Det er ikke noen mening i at andre grupper skal få lønnstillegg som følge av en høyere arbeidsledighet i industrien.

— Hva våren 1984 vil komme til å bringe, skal jeg ikke på det nåværende tidspunkt ha noen formening om. Jeg bare konstaterer at det Sekretariatet innbyr Representantskapet til å vedta, er at oppgjøret i 1984 skal gjennomføres som et forbundsvist oppgjør.

Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: — Det var Yngve Hågensens innlegg som fikk meg til å ta ordet igjen. Det er umulig for meg å komme inn på alle de forhold han nevnte i løpet av de 14 minuttene hans innlegg varte. En del av det han sa var OK, men det meste var usakligheter og demagogi.

— Garantiordningen vi fikk i 1980 var egentlig historisk. Den sikret det gjennomsnittlige lønnsnivået på 85 prosent på den enkelte bedrift. Den siste LO-kongressen, Handlingsprogrammet og vedtaket foran oppgjøret i 1982, slo fast at garantiordningen skulle bevares og forbedres. Det er de vedtakene vi har hatt å bygge på.

— Ved tariffoppgjøret i 1982 skjedde det en total forandring. Tillegget beregnes nå ut fra de lavtlønte i bedrifter under 85 prosent, men fordeles på hele bransjen. Det er klart at med et slikt system må det bli helt vilkårlige utslag.

— Til Yngve Hågensen: Vi vet meget godt hva vi til slutt gikk med på i 1982. Yngve Hågensen hadde godkjent begravelser av garantiordningen av 1980.

Det som er det beklagelige er at man etter 1982 forsøker å fremstille det som om vi fortsatt har 1980-ordningen. Det er det som overalt har skapt problemene. Vi kan dokumentere hvor vilkårlig ordningen nå slår ut. Jeg tror også fortsatt — på tross av uttalelser her — at utslagene i mange andre forbund er de samme. Dette bl.a. fordi lønnsforholdene er forskjellige fra bedrift til bedrift i de fleste bransjer i de fleste forbund. Det nytter således ikke hvor krampaktig Yngve Hågensen forsøker å redegjøre for dette, og det ville absolutt være en fordel om også han innså det faktiske forhold.

— Yngve Hågensen var inne på en del interne forhold i NNN, og det har Einar Hysvær svart tilstrekkelig på.

— I forslaget til uttalelse står det følgende om garantiordningen: «Store grupper av lavtlønte vil sakke etter uten tilfredsstillende garantiordning. Ordningen med endringer ved tariffrevisjonen 1982 må derfor opprettholdes.» — altså som om ordningen av 1982 sikrer at lavtlønte ikke sakker akterut. Det er en forvirrende formulering. Hvorvidt det er tilsiktet eller ikke, skal jeg unnlate å si noe om, men den er ikke korrekt.

— De som fikk tillegg ved hjelp av garantiordningen i 1980, og som økte sitt lønnsnivå i 1980 og 1981, har sakkett betydelig akterut i vårt forbund, og sikkert også i andre forbund.

— Til slutt hadde Yngve Hågensen triumfkortet: N.A.F. ville også ha bort garantiordningen av 1982. Vi som eventuelt måtte hevde at ordningen må bort, er altså enig med N.A.F.! Det er flere forhold som gjør at N.A.F. har det synet, ikke minst er det et rent prestisjeforhold. De ble presset til å akseptere ordningen i 1980, og de kjempet sterkt for å få bort ordningen i 1982. N.A.F. vil selvfølgelig ikke ha noe som smaker av automatikk. Sist, men ikke minst, vil jeg ta for meg et sitat fra en av de fremadstormende direktørene i Arbeidsgiverforeningen, Olav Magnussen. Han har følgende fremstilling av garantiordningen: «Det første som likevel må gjøres for å øke selselsettingen, er å bygge ned garantiordningen for de lavtlønte. Den binder opp lønningene i de mest konkurranseutsatte næringer, samtidig som den har en helt sentral betydning for den lokale lønnsglidning. Garantiordningen bidrar til å skyve hele lønssystemet oppover. Bedriftene blir møtt med krav om at lønnsrelasjonene skal opprettholdes. Ingen vil tape i forhold til andre.»

— Er virkelig Yngve Hågensen enig i en slik vurdering av garantiordningen og dens virkninger slik den er i dag? Etter min oppfatning er Magnussens beskrivelse rene nonsens, og en forvridd fremstilling av garantiordningen av 1982 og virkningene. Hvis man i N.A.F. har det synet, kan man utmerket godt forstå at de vil ha garantiordningen bort.

Det ville være en fordel om vi alle ville erkjenne de endringene som skjedde i 1982, og virkningene av dette. Da ville vi snarest kunne komme over på en mer konstruktiv debatt om lavlønsproblemene.

Dirigenten, *Leif Haraldseth*, konstaterte deretter at debatten var avsluttet. Imidlertid ville han henlede oppmerksomhe-

ten på Rolf Frøyslands påstand om at Yngve Hågensen hadde godkjent begravelsen av garantiordningen av 1980 ved oppgjøret i 1982. — Jeg vil kort og godt slå fast at dette er en feil uttalelse, sa Leif Haraldseth.

Ordet ble så gitt til LOs formann, *Tor Halvorsen*, til avsluttende kommentarer.

Tor Halvorsen: — Jeg tar utgangspunkt i de synspunktene som har kommet på formuleringene i forslaget til uttalelse om oppgjørsformen og krav i forbindelse med tariffoppgjøret. Jeg skjønner godt at mange har problemer med dette, og det har heller ikke vært noen lett oppgave, verken for tariffpolitisk utvalg eller for Sekretariatet, med de ulike synspunkter vi vet er til stede i de ulike forbundsområder. Samtidig vet vi at medlemmene er opptatt av en del konkrete ting som ble nedfelt i Handlingsprogrammet vårt i 1981. Tidlig på høsten hadde vi innen LO en formannskonferanse, hvor vi forsøkte å summere opp hvilke krav man skulle reise ved denne tariffrevisjon — den siste tariffrevisjonen i denne kongressperioden, og hvilke forpliktelser man hadde. På konferansen var det bred enighet om at fleksibel pensjonsalder måtte prioriteres. Riktignok var det enighet om at dette var et politisk spørsmål som måtte reises overfor våre politiske myndigheter. Det var også bred enighet om at lik arbeidstid for arbeidere og funksjonærer i henhold til vårt handlingsprogram er en prioritert oppgave, som måtte reises i denne kongressperioden. Videre var det enighet om at man måtte søke å opprettholde garantiordningen, og det er også et ønske — dersom det er mulig — å forbedre garantiordningen.

På konferansen diskuterte vi spørsmålet om den økonomiske utvikling og spørsmålet om forsikringsordninger. Samtlige forbund var under en prosess som skulle ende opp i et forbundstyrevedtak eller et landsstyreverdtak umiddelbart før dette representantskapsmøte.

— Jeg tror at hvis vi på det tidspunktet skulle ha tatt en avgjørelse om oppgjørsformen, er det mye som tyder på at det hadde gått mot et samordnet oppgjør.

— Sekretariatet har vurdert utviklingen fremover, og vi mener at alt tatt i betraktning, vil det — ut fra ønsket om å komme frem til konkrete resultater — være riktig av Sekretariatet å innstille på et forbundsvist oppgjør.

— På tross av ulike prinsipielle synspunkter, klarte vi i Sekretariatet å komme fram til en enstemmig innstilling, og det er selvsagt vårt ønske at denne enstemmigheten også blir forankret i Representantskapets vedtak.

— Jeg tror ikke at de saker vi skal drøfte, er noe vanskeligere i et forbundsvist oppgjør enn i et samordnet. I dagens situasjon kanskje tvert imot.

— Når det gjelder den økonomiske situasjon, så mener jeg at forbundene ved vårens tariffoppgjør absolutt har den nødvendige frihet til å rette opp skjevheter som har oppstått i de enkelte forbunds tariffavtaler.

— Spørsmålet om garantiordningen og Lavlønnsfondet har vært et sentralt spørsmål. Det er riktig som Frøysland sier, at det er nedfelt i Handlingsprogrammet synspunkter i forbindelse med garantiordningen. Men det er også slått fast at Lavlønnsfondet er en midlertidig ordning.

I desember 1981 fattet Representantskapet et enstemmig vedtak om å følge opp Kongressens vedtak, og søke å få til en gradvis nedbygging av fondet.

Det var det som var utgangspunktet for drøftelsene som ble ført ved den forbundsvis tariffrevisjon i 1982. Det er riktig at det var en annen garantiordning man kom fram til i 1982 enn den ordningen man hadde i 1981 — på flere måter. Totalt sett er det ikke færre penger som nå går ut fra Lavlønnsfondet enn det var i 1980, men det er blitt en annen fordeling. En fordeling som kanskje har slått brukbart ut for enkelte, men mere negativt for andre. Det er jo det bl.a. NNN har forsøkt å sette søke-lyset på.

Skulle vi ha fortsatt ordningen som var lagt i 1980 med 50-50-fordeling, så ville de 35 ørene som i dag blir trukket av våre medlemmer, i realiteten betydd over 1 krone pr. medlem.

— Tilleggene både i 1982 og 1983 er nå pålagt bedriftene å betale, både det fondet skulle ha betalt og det de sjøl betaler.

— Det er grunnlaget for at vi fikk en annen ordning, og det er ikke riktig å si at noen har begravet garantiordningen. Det forslaget Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet forhandlet seg fram til i 1982, ble forelagt Sekretariatet før forbundet anbefalte forslaget. Sekretariatet mente at dette tross alt var akseptabelt, både i forhold til fondet og i forhold til garantiordningen.

— Det var også utgangspunktet da de øvrige forbund i tur og orden fikk den samme formuleringen som Hotell og Restaurant i første omgang hadde forhandlet seg fram til.

— Jeg tror det fortsatt er av avgjørende betydning at Representantskapet stiller seg bak garantiordningen. Det er ikke bare lavlønnsgruppene som trekker midler ut av fondet, som skal være ansvarlige, — det bør løses i fellesskap med utgangspunkt i Handlingsprogrammet.

— Strekpunktene i forslaget til vedtak bør kunne danne et nødvendig grunnlag både når det gjelder forholdet til kjøpekraften og for å rette opp skjevheter. Man er opptatt av at det i den siste perioden har oppstått store skjevheter, og i den forbindelse vil jeg spørre: Hvordan skulle man ha rettet opp disse skjevhetene ved et samordnet oppgjør, hvor man bruker gjennomsnittstall. I et forbundsvist oppgjør må man splitte opp statistikken for hvert bransje- og overenskomstområde, og da får man et annet utgangspunkt. Derfor vil det være både naturlig og riktig at kravene som reises blir høyst forskjellige, og den lønnsutviklingen som har funnet sted i 1983 vil danne grunnlaget for hva forbundene skal stille av krav for de ulike bransjer og overenskomster. Dette var et svar til Fjellheim, som anså at dette punktet kunne skape problemer for oss sjøl.

— Sidsel Bauck og Ove Dalsheim nevnte at vi på representantskapsmøtet i fjor sommer var enige om at vi skulle forsøke å bruke litt tid på en diskusjon om hele vår strategi- og tariffpolitikk. Sidsel Bauck ba da om at foredraget dannet utgangspunktet for en debatt utover høsten. Forslaget fra Sidsel Bauck ble oversendt Sekretariatet, hvor det kom fram sterke synspunkter fra en rekke forbund, som mente at man nå allerede var i gang med en prosess i de respektive forbund fram til tariffrevisjonen 1984. Man mente derfor at det ville kunne skape problemer i debatten hvis man skulle legge opp til et debattopplegg av en slik karakter.

— Jeg vil imidlertid understreke at alle de punkter som ble tatt opp i mitt foredrag, nå er nedfelt i et debattopplegg som vi regner med å sende ut til forbundene i løpet av 14 dager. Det vi da håper, er å få en gjennomgripende debatt av alle de problemstillinger representantene her i dag har vært opptatt av, og som jeg tror vi må snakke åpent ut om og diskutere hvordan vi skal løse. Problemene må gjennomdrøftes på en fornuftig organisasjonsmessig måte. Dette er et opplegg som skal munnne ut i et kongressvedtak, og jeg håper at forbundene, fagforeningene og klubbene vil følge opp denne muligheten til å få en bred debatt.

— Det har vært fremmet en del krav til endringer i de framlagte forslag til uttalelser, men det har ikke vært spørsmål om

å endre realitetene i oppgjørsformen. En del har gitt uttrykk for en viss skepsis, men jeg har forstått det slik at de fleste i den nåværende situasjon er enig i et forbundsvist oppgjør. Thomassen fra Sosionomforbundet fremmet et forslag om å reise krav om gjennomføring av 7½ timers dag i forbindelse med lik arbeidstid. Forslaget er temmelig analogt med Sekretariatets forslag.

— Spørsmålet om prinsipielle oppfatninger i forbindelse med Rikslønnsbehandlingen har jeg ikke problemer med å være enig i. Jeg er imidlertid ikke sikker på at det bør inn i vedtaket som sådan, men kanskje bør komme som en egen sak, dersom Representantskapet ønsker å ta det med.

— Det er også foreslått å reise krav om 6 måneders svangerskapspermisjon. Den nåværende ordning er forankret i Arbeidsmiljøloven, men i den offentlige sektor er det også tatt inn i tariffavtalen.

For disse gruppene kan man derfor si at det er et tariffspørsmål, mens det for den private sektor er et spørsmål om endringer i Arbeidsmiljøloven. Kan man bedre situasjonen, er det ingen som er uenig i det, men jeg tror det vil være riktig at det enkelte forbund reiser spørsmålet i forbindelse med de forbundsvise krav. Jeg tror det vil være galt at Representantskapet spesielt pålegger forbundene dette.

— Walter Kolstad tok for seg forslaget til uttalelse om egenmeldingen, og jeg kan være enig i at den kanskje kunne ha vært skarpere. Saken var til behandling i Sekretariatet i går, og vi fikk i oppdrag av Sekretariatet å utarbeide et forslag til uttalelse. Det er mye som taler for at vi har vært for svake i formuleringen, og at det er mulig å forsterke den vesentlig. Walter Kolstad refererte også deler av uttalelsen landsstyret i Transportarbeiderforbundet har vedtatt. Jeg er imidlertid ikke sikker på at alt dette passer inn i uttalelsen om egenmelding. Mye av det gikk også på selve sysselsettingspolitikken, og burde kanskje heller ses på i forbindelse med uttalelsen om sysselsettingssituasjonen.

— Jeg vil til slutt ta opp et uhyre vanskelig spørsmål, som ble tatt opp av Ann Jorid Thingvold. En del av dokumentene kan selvsagt sendes ut på forhånd, men når det er sagt, tror jeg ikke det er så enkelt å binde oss opp til å sende ut alle dokumenter som skal behandles. Dette representantskapsmøtet ble fastsatt tidlig i høst, — noe vi gjør for at forbundene skal få anledning til å fastsette sine forbunds- og landsstyremøter for behandling av forbundenes synspunkter og krav. Forbundene

bruker all den tid de kan på denne prosessen, slik at vi faktisk så sent som i forrige uke hadde forbund som holdt sine forbunds- eller landsstyremøter.

— Dette medførte at vi ikke kunne sluttbehandle sakene før på Sekretariatets møte i går. Jeg føler at forbundene hadde behov for å vurdere dette lengst mulig før de fattet endelig beslutning. Det er den beslutningen som også er avgjørende når forbundenes representanter skal ta stilling i Sekretariatet. Etter sluttbehandlingen i går hadde vi en del redigeringer, slik at vi faktisk holdt på til ut på kvelden i går før vi ble ferdige med dokumentene. Da er det ikke så enkelt å få ut dokumentene på forhånd.

— La oss ha som hovedregel å sende de dokumenter som kan sendes ut på forhånd, men bind oss ikke til å sende ut dokumenter som ikke er ferdigarbeidet og gjennomdrøftet. Det vil ikke Representantskapet være tjent med.

— Jeg takker for alle synspunktene som er fremkommet, og for debatten som sådan, og jeg vil igjen henstille til Representantskapet å gi sin fulle støtte til Sekretariatets forslag.

VOTERING:

Dirigenten fant det naturlig først å votere over *uttalelsen om tariffoppgjøret*, idet den hadde fått flest motforslag.

Dirigenten refererte følgende forslag fra Skolenes Landsforbund om *en tilføyelse i avsnittet om inntektsutviklingen — 2. setning i siste avsnitt*, slik at setningen lyder:

«Dette kommer av den sterke opptrappingen i tilbakebetalingen av husbanklån og studiefinansieringslån.»

VEDTAK: Tilføysen ble enstemmig vedtatt.

Fra *Harald Thomassen*, Norsk Sosionomforbund, foreligger følgende forslag, som et tillegg til nest siste avsnitt på side 4:

«For at de forbundsvise oppgjør skal få en positiv betydning, vil Representantskapet slå fast følgende: Ingen felles rammer vil bli godtatt. Forbundene lover å gi hverandre gjensidig støtte dersom konflikter oppstår, om nødvendig med solidaritetsstreiker. De sterkeste forbund eller overenskomstområder forhandler først.»

Dirigenten foreslo en alternativ votering mellom Sekretariatets forslag og *Harald Thomassens* forslag.

Sekretariatets forslag lyder:

«Representantskapet vil på dette grunnlag gå inn for at de enkelte forbund reiser krav og forhandler med sine respektive motparter ut fra de felles hovedkrav Representantskapet vedtar.»

Tor Halvorsen forlangte ordet, og sa at man ikke måtte glemme at det i konklusjonen ligger at det skal være et forbundsvist oppgjør, og at det er forbundene som er ansvarlig for å reise krav og forhandle. Jeg synes derfor ikke at Representantskapet kan fatte et slikt vedtak, og vil anbefale formuleringen i forslaget fra Sekretariatet, sa *Tor Halvorsen*.

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 2 stemmer.

Det neste forslaget fra *Harald Thomassen* gjaldt *det generelle tillegget*, og lyder:

«Forbundene reiser krav om generelt lønnstillegg på kr. 3,— pr. time og krav med sikte på å rette opp skjevheter som er oppstått i tariffperioden 1982—84.»

Harald Thomassens forslag ble satt opp mot Sekretariatets forslag, sålydende:

«Generelt lønnstillegg med utgangspunkt i å opprettholde disponibel realinntekt 1983 for de enkelte tariffområdene og å rette opp skjevheter som er oppstått.»

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 2 stemmer.

Dirigenten refererte deretter følgende forslag fra *Harald Thomassen*:

«Ny første setning i kravet om arbeidstid.
— forbundene reiser krav om en prinsippavtale om 7½ t. arbeidsdag i løpet av tariffperioden.»

Dirigenten mente at *Harald Thomassens* forslag var analogt med Sekretariatets forslag, som lyder:

«— en prinsippavtale om 37½ timers uke i løpet av tariffperioden. Relasjonene til skift-/turnusarbeidere må ivaretas.»

Harald Thomassen forlangte ordet, og presiserte at han i sitt forslag mente normalarbeidsdagen, mens det i Sekretariatets forslag snakkes om arbeidsuka.

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 2 stemmer.

Harald Thomassen hadde også fremmet følgende forslag:

«Nytt krav:
Forbundene reiser krav om 6 måneders *svangerskaps-*
permisjon med lønn.»

Harald Thomassens forslag ble satt opp mot Sekretariatets forslag til strekpunkter.

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 6 stemmer.

Dirigenten gikk ut fra at representantene var klar over at det sto helt opp til hvert enkelt forbund å fremme de krav som er ønskelige i et forbundsvist oppgjør.

Harald Thomassen hadde fremmet følgende forslag som gjelder *garantiordningen*:

«Representantskapet forutsetter at garantiordningen skal opprettholdes og utvikles slik at garantien gjøres individuell og settes til 90 %.»

Harald Thomassens forslag ble satt opp mot Sekretariatets forslag med følgende ordlyd:

«Representantskapet forutsetter at garantiordningen skal opprettholdes i henhold til avtalen av 1982 og etter de prinsipper som er forankret i Sekretariatets vedtak av 9/1 1984 og Representantskapets vedtak av 8/12 1981.»

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 5 stemmer.

Dirigenten refererte deretter følgende forslag fra *Harald Thomassen*:

«Siste punkt i forslaget til vedtak:
Representantskapet tar prinsipiell avstand fra bruk av tvungen voldgift ved tariffoppgjør.»

Dirigenten viste til at fagbevegelsen så lenge han hadde vært med, alltid hadde tatt avstand fra bruk av tvungen voldgift. — Men det er mulig at det av hensyn til yngre som kommer til, er behov for å gjenta det tidligere prinsippvedtaket fra fagbevegelsens side.

— Jeg synes vi i Representantskapet bør tilfredsstille *Thomassens* ønske, og vedta hans forslag.

VEDTAK: *Harald Thomassens* forslag ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten spurte om *Walter Kolstad* ville ha sitt forslag inn i uttalelsen om egenmeldinger, — noe *Walter Kolstad* bekreftet.

Deretter ble Sekretariatets utkast til uttalelse, med *Sverre Worum*s forslag til tilføyelse, tatt opp til votering.

VEDTAK: Sekretariatets utkast til uttalelse ble vedtatt mot én stemme.

Ove Dalsheim, Norsk Jernbaneforbund, meddelte at han stemte blankt.

Dirigenten tok deretter opp Sekretariatets forslag til *uttalelse om sysselsettingssituasjonen*. Han meddelte at det var fremmet et par forslag for å få mer korrekte formuleringer i utkastet. Det ene gjelder siste setning i 2. avsnitt på 1. side, hvor det står: «Derfor er det nå mye om å gjøre å redusere ledigheten osv.» Dette foreslåes endret til: «Derfor må nå alt gjøres for å redusere ledigheten osv.»

Dirigenten gikk ut fra at alle kunne være enige i denne endringen.

Det foreslåes også at 3. setning i 3. avsnitt endres til å lyde: «Beregningsgrunnlaget må endres slik at en ikke får redusert dagpenger etter ett års arbeidsledighet.»

Dirigenten gikk ut fra at forsamlingen også kunne være enig i denne justeringen.

Sekretariatets forslag til uttalelse om sysselsettingssituasjonen ble deretter tatt opp til votering, med de nevnte endringer.

VEDTAK: Sekretariatets forslag til uttalelse ble vedtatt mot 2 stemmer.

Man gikk deretter over til Sekretariatets forslag til uttalelse om egenmeldinger i sykelønnsordningen.

Dirigenten opplyste at det her forelå forslag fra *Hammon Hovind*, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, om følgende tilføyelse i 1. setning:

«LOs representantskap vil på det sterkeste protestere osv. mot den begrensning . . . osv.»

Dirigenten gikk ut fra at man kunne enes om en slik tilføyelse.

VEDTAK: *Hammon Hovinds* forslag om en tilføyelse i 1. setning ble enstemmig vedtatt.

Walter Kolstad, Sekretariatet, fremmet følgende forslag:

«LOs representantskap har med undring registrert Regjeringens forsøk på å diktere resultatet av tariffoppgjøret 1984 ved å fastsette den økonomiske ramme. Finansministerens uttalelse om at Regjeringen er innstilt på å «diskutere» partenes rolle i oppgjørene dersom resultatet blir for dyrt, må oppfattes som en trussel mot den fri forhandlingsrett.

Det må sees i sammenheng med at Regjeringen til nå konsekvent har nektet å gi politiske garantier for å sikre en rimelig reallønnsutvikling.

Regjeringen har i tillegg gang på gang demonstrert sin mistillit til lønnstakerne gjennom sine angrep på og nedbygging av de sosiale ordninger som norsk arbeiderbevegelse over årtier har kjempet fram for å oppnå større rettferdighet og likestilling. Det siste «bidrag» er Odelstingets vedtak om bl.a. å redusere adgangen til egenmelding ved sykdom.

LOs representantskap mener at Sekretariatet må ha under løpende vurdering en omfattende markering mot Regjeringens beviste rasering av de forskjellige sosiale ordninger, og forsøkene på å kneble fagbevegelsen i arbeidet med å bedre lønnstakernes økonomiske og sosiale betingelser, dersom Regjeringen og stortingsflertallet fortsetter den linje de hittil har vist.»

Dirigenten foreslo at *Walter Kolstads* forslag oversendes Sekretariatet.

VEDTAK: Enstemmig vedtatt å oversende *Walter Kolstads* forslag til Sekretariatet.

Sekretariatets forslag til uttalelse, med *Hammon Hovinds* forslag til tilføyelse, ble deretter tatt opp til votering:

VEDTAK: Enstemmig vedtatt.

Ann Jorid Thingvold hadde fremmet følgende forslag:

«Forslag til uttalelser og andre dokumenter i forbindelse med Representantskapets møter sendes Representantskapets medlemmer på forhånd.»

Dirigenten opplyste at *Ann Jorid Thingvold* fant det presserende å få en realitetsvotering over hennes forslag. — Vi har imidlertid alle hørt LO-formannens kommentarer til forslaget. Jeg foreslår derfor at vi oversender forslaget til Sekretariatet, som kan vurdere mulighetene for i størst mulig utstrekning å sende ut dokumentene før representantskapsmøtet.

VEDTAK: Enstemmig vedtatt å oversende *Ann Jorid Thingvolds* forslag til Sekretariatet.

Dirigenten ga deretter ordet til LOs formann for avslutning av møtet.

AVSLUTNING:

Tor Halvorsen takket dirigenten for vel utført arbeid, og takket for den behandling Representantskapet hadde gitt de forslagene som var lagt fram fra Sekretariatets side.

— Uansett hvilken oppgjørsform vi hadde valgt, så står vi overfor et vanskelig oppgjør. Selv om man kan ha vært i tvil, er det viktig og verdifullt at vi kan komme ut med et forslag

som det er bred enighet om. Jeg vil gjerne takke Representantskapetets medlemmer for det.

Jeg vil gjerne nevne to ting som jeg ikke tok opp i min oppsummering:

Lund tok opp spørsmålet om arbeidstidsforkortelsen og forholdet til produktivitet. — Jeg er meget glad for at det ikke har blitt endringer i det utkastet som forelå fra Sekretariatet. Jeg tror nemlig at forutsetningen for å kunne reise krav om gjennomføring av lik arbeidstid, er at vi må drøfte produktivitets-spørsmålet. Vi vet at en direkte kompensasjon for kortere arbeidstid vil utgjøre 6,3 prosent. Jeg tror vi bør være såpass realistiske at vi innser at dette, i tillegg til det vi reiser for øvrig, vil skape store problemer for en rekke bedrifter og områder.

— En del debattanter var opptatt av at selv om det er et forbundsvist oppgjør, så er det visse ting som må koordineres. Odd Bach stilte spørsmål om hva denne koordineringen gikk ut på. Det er trukket opp en del generelle forutsetninger for oppgjøret fra Representantskapet overfor det enkelte forbund.

Under forhandlingene vil det være nødvendig å koordinere og sette den nødvendige styrke bak, for å søke å realisere de enkelte sakene i oppgjøret.

Jeg tror det er nødvendig at vi formulerer oss slik Representantskapet nå har gitt sin tilslutning til. Uansett oppgjørsform er det nødvendig å bruke den totale styrke fagbevegelsen skal og må ha.

— Jeg vil med disse ord takke dere for møtet, og ønske dere lykke til i de ulike forhandlingssituasjoner utover våren, sa Tor Halvorsen til slutt.

NAVNELISTE

Følgende representanter møtte:

Arbeiderpartiets Presseforbund:

Finn Arne Eriksrud.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:

Magnus Midtbø, Arvid Haugan, Ingwald A. Hansen.

Norsk Arbeidsmandsforbund:

Arnfinn Nilsen, Reidun Johansen, Edmund Langnes, Jan Olav Ingvaldsen, Magne Bakken, Endre Øygarden, Jan Engebretsen.

Norsk Barnevernpedagogforbund:

Bjørn Christiansen.

Norges Befalsforbund:

Johan S. Lohne.

Bekledningsarbeiderforbundet:

Anders Brevik, Oddrun Iversen, Ingeborg Jacobsen.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Frank Olsen, Knut Mansås, Willie Kristensen, Lars Eide, Ivar Johansen, Randolph Vikan.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Gunnar Andersen, Bjørn Sørensen, Kjell A. Solem, Helge Tystad.

Norsk Fængselstjenestemannsforbund:

Reidar Albertsen.

Norsk Grafisk Forbund:

Per Torkildsen, Finn Erik Thoresen, Sven-Hugo Johansson.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

Kåre Dalberg.

Handel og Kontor i Norge:

Sidsel Bauck, Hilmar Olsen, Anne-Grethe Hansen, Egil Bøckmann, Erling Hansen, Inger-Johanne Johansen, Harald Brattebø.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:

Gry Midle, Erling Oen.

Norsk Jernbaneforbund:

Leif Thue, Jan Johansen, Ove Dalsheim.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Trygve Johnsen, Harald Hansen, Hammon Hovind, Finn Andersen, Steinar Eldsvik, Kjartan Kvellestad, Juul Magne Melvold.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforening:

Olav Støylen, Birger Blomkvist, Henning Måredal, Helge Paulsen, Erling Ask, Harald Wamstad, Anna Låg.

Norsk Kommuneforbund:

Arnt Bækholt, Else Moe, Albert Eidem, Hedvig Molden, Aud Blattmann, Sanny Weile Johansen, Reidar Øvre.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Gunnar Tønder.

Norsk Musikerforbund:

Tore Nordvik.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Rolf Frøysland, Terje Kristiansen, Lelf Lund, Svein Fjellheim, Rolf Svestad.

Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund.

Lars A. Myhre.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:

Arne Marthinsen, Jan A. Jørgensen.

Postfolkenes Fellesforbund:

(Består av Den norske Postorganisasjon og Norsk Postforbund.)

Anders Renolen, DNP, Odd Alnæs, DNP, Arthur Bauge, NP.

Norsk Sjømannsforbund:

Edvin Ramsvik, Willy Syversen, Bernt Midtbø, Olav Bjørklund.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Einar Engseth.

Skolenes Landsforbund:

Sverre Worum.

Norsk Sosionomforbund:

Harald Thomassen.

Telefolkenes Fellesforbund:

(Består av Norsk Tele Tjeneste Forbund og Den norske Teleorg.)

Heidi Kvernevik, NTTF, Jarle Eidsvåg, NTTF, Viggo Bj. Kristiansen, DNT.

Norsk Tjenestemannslag:

Kirsti Billington, Kari Pedersen, Mons Erik Holtbakk, Eva Tilseth, Tørris Markussen, Inger Kj. Jensen, Jarle Lyng.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Kai H. Finstad, Jann O. Johansen, Odd Bach.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

Rita Kåreid.

FYLKENES REPRESENTANTER:

Akershus Fylke:

Normann Bråten.

Aust-Agder Fylke:

Arne Hasla.

Buskerud Fylke:

Roar Flaathen.

Finnmark Fylke:

Roald Kristiansen.

Hedmark Fylke:

Leif Berg.

Hordaland Fylke:

Håkon Holgernes.

Møre og Romsdal Fylke:

Dagfinn Aam.

Oppland Fylke:

Per Magne Kyseth.

Oslo Fylke:

Ivar Ødegaard.

Rogaland Fylke:

Johnny Mageland.

Sogn og Fjordane Fylke:

Magne Hauge.

Troms Fylke:

Ann Jorid Thingvold.

Nord-Trøndelag Fylke:

Terje Mogren.

Sør-Trøndelag Fylke:

Kåre Rasmussen.

Vest-Agder Fylke:

Magne Raamundsen.

Vestfold Fylke:

Kjeld Pedersen.

Østfold Fylke:

Jardar Hendricksen.

Sekretariatet:

Tor Halvorsen, Leif Haraldseth, Svein-Erik Oxholm, Liv Buck, Harald Øveraas, Finn Nilsen, Odd Isaksen, Kåre Hansen, Lars Skytøen, Arthur Svensson, Torgeir Oxholm, Einar Hysvær, Henrik Aasarød, Dagfinn Habberstad, Walter Kolstad.

Vararepresentanter til sekretariatet:

Harriet Andreassen, Ole Knapp, Yngve Hågensen, Jan Balstad, Roar Helgesen, Arne Løken, Sverre Kortvedt, Kjell Christoffersen, Rolf Hauge, Svein Morgenlien, Nils H. Johannessen.

Observatører:

Anton Solheim, Ove J. Ragnar.

Statstjenestemannskartetlet:

Nils Totland.

LOs Kvinnesekretær:

Evy Buverud Pedersen.

Fagorganisasjonenes Funksjonærgruppe:

Inger Halvorsen.

Revisjonsutvalget:

Harry Jørgensen, Storm Lundberg, Rolf Kaldahl.

DISTRIKTSKONTORENE:

LOs Distriktskontor Arendal:

Arild Stokken.

LOs Distriktskontor Bodø:

Hans Nordahl Jensen, Odd M. Bakkejord.

LOs Distriktskontor Drammen:

Thorbjørn Hagen.

LOs Distriktskontor Førde:

John Bjarne Hjelmeland.

LOs Distriktskontor Gjøvik:

Åge V. Nordby.

LOs Distriktskontor Hamar:

Gunnar Pettersen.

LOs Distriktskontor Kirkenes:

Leif Laurila.

LOs Distriktskontor Kristiansand:

Gudmund Gyberg.

LOs Distriktskontor Molde:

Johnny Røed.

LOs Distriktskontor Oslo og Akershus:

Øivind Hvattum.

LOs Distriktskontor Porsgrunn:

Harald E. Olsen, Gerhard Lunde Larsen.

LOs Distriktskontor Sarpsborg:

Rolf-Thore Hildebrandt.

LOs Distriktskontor Stavanger:

Erling Høiland.

LOs Distriktskontor Tromsø:

Svein Rasmussen.

LOs Distriktskontor Trondheim:

Rikhard Haugen, Kjell Flønes.

LOs Distriktskontor Tønsberg:

Roar Løver.

LO-kontoret Kårstø:

Kåre Lunde.

LOs Administrasjon:

Gunnar Andersen, Tor Andersen, Tor Harald Berg, Juul Bjerke, Per Brannsten, Arthur Bruflat, Jorun Christensen, Karl Nandrup Dahl, Kai Ekanger, Knut Endreson, Sverre Englund, Bjørn Erikson, Svein Fjæstad, Arne Furu-bråten, Rune Gerhardsen, Oddvar Gøthesen, Ragnhild Hagen, Steinar Halvor-sen, Harry O. Hansen, Arnold Johannessen, Solveig Johansson, Bjørn Kolby, Jan Olav Lajord, Ragnar Røberg Larsen, Arnulf Leirpoll, Kjell Lien, Arne Lund, Knut Nilsen, Mirjam Nordahl, Ingunn Olsen, Terje I. Olsson, Børre Pet-tersen, Stein Reegård, Knut Ribbu, Odd Harald Røst, Kjell Samuelsen, Arne G. Strangel, Jan B. M. Strømme, Sven Tjernshaugen, Eidar Trulsen.

LO-skolen:

Jakob Grava.

Samarbeidskomitéen DNA/LO:

Ivar Leveraas, Gunnar Berge.

Spesielt innbudte:

Einar Strand, Parelius Mentsen.

Referent:

Berit Henriksen.

